Контрольный экземпляр

Массо а мехкий пролетареш, вlашагlхкета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 14 МАРТ, 1981 ШУ. ● № 33 (6323). ● Мах 2 кепиг.

ПАРТЕ ИДЕЯШ—ХIАРА КЪАХЬЕГАМХОЧУНГА

Советски халкъо, дуьнен тlарча берригача прогрессиви наха Iалашмате боккха исторически лоархIам бола событи лоархlаш тlалйцар Советски Союза Коммунистически парте аргlанарa XXVI съезд. Съездо тешадеш хьахьекхар Сийлахь - боккхача Октябрь гlуллакх вай парте бlубенна дlахьолга, даим яхаргйола Ленина идеяш лорзагlа ца йоалаш вахаре чакхйовхьлга, болхлой класса, советски халкъа политически бальча хилара роль ма йоаггlара кхоачашъелга.

Съезд дlакъовлача хана ше къамаьл деш воакъоста Л. И. Брежнева аьлар: «Хьалха дlахкача а хlанзарча а опытагlа дика хов вайна, общественна хьалха латтача хила лоархlам ши-шегlа хьахулаш боацилга. Из лоархlам къахьегамхой хьаштеш баьхан долаш даим тlагlертта къовсам лоаттабеча юкъагlа боалхаш ба. Хlьта из лоархlам дlачlоагlбу къахьегача адамашцара ший бувзамаш парте даим кlоаргдеш хиларца, царна эшар даим йоакхо еш хиларца. Халкъаца цхьоагlо хиларах латт парте низ! Партеца цхьоагlо хиларах латт халкъа низ».

Хlара доккха гlуллакх аьттув боалаш хилара хилавза даргдоаца лоархlамера хьал да пунна юкъе миллионаш болча наха сакхетамца дакъа лацар. В. И. Ленина балгалдаьхад пачхахьалкхен низ нах сакхетамболаш хиларах латт, из низ бодаш хул наха деррига а хоаш, сакхетамца деррига а деш хилча. Вай парте лорзагlа ца йоалаш кхоачашъю Ленина уж укхазамеш.

Республика массе а моттиге съезд хьайийллача дийнахьа дlадоладир къахьегамхоашта кук документаш дlадовзийтилга. Радио, телевидене вlаштlехьдаьккхар воакъоста Л. И. Брежнева докладага ладугlилга. Цул тlехьагlа наха болх беча газеташ дийшар, аьй докладаш, йийшай лекцеш.

Хlанз хьатlакхаьчай КПСС съезда документаш, цо тlалийца решенеш кlаргта а масса а вагlорахьара а Iомаве еза, хlара къахьегамхочунга йоанийта еза хъ. Укх деношка хlара городе, хlара юрта, хlара партийни организаце тlатеlla Iомаеш я съезда материалаш, шерра баьржаб съезда документаш дlадовзийташ бола идейно-политически болх.

Парте Грозненски горкомо, города райкомаша, чакхбаьккхаб агитатораште, политинформатораште воакъоста Л. И. Брежнева доклад, съезда материалаш мишта дlайовзийта еза аьнна рекомендацеш луш бола болх.

Гудермесски, Ачхой - Мартановски, Малгобекски, Сунженски кхыча районашка кхы хье ца луш, съезд чакх ма яьлла а болабеннаб агитационно-массови балха тайп-тайпарча формех пайда а эцаш из болх бе.

Бакъда, йолаш я хlанз а йовзийта ма йоаггlара съезда материалаш дlайовзийта йоланза йола партийни организацеш а. Уккхаза кхетаде доагlа ма гlуллакх кхы тlехьадаха йиш йоацаш долга. Мехе экономически социальни дегlабера керттера лостамаш наькъаш хlара къахьегача сага кlоарга кхетадергдола, цхьайттаlагlча пятилетка чакхдаккха оттадаьр Iалашмате йоакха сийле йола кхоачашде йиш йола хlама долгах хlаравар дlанхетавар парте решенеш кхоачашъяра творчески хьинар айдеш, оарцагlвоаккхаш гlуллакх да.

Съезда решенеш дlайовзийташ пайда эца беза идеологически балха ерригача формашка методашка. Практически хьагойтачох агитаторашa, политинформаторашa мехка планаш города, района, хlара предприятена, хlара колхоза, хlара совхоза хьалхашка латтача декхарашца юкъаш хилча дикагlа аьттув боал. Вай пропаганда низ ма практикаца, хlара денмарча вахарца айхха бувзам болаш хеларах латт. Боккха лоархlам болаш да юкъара декхараш кхоачашдеча шийга кхоача дакъа малагlа да, ше цу хьакъехьа фу де декхаръйла ма хоаш хlара саг хургвоаш, цул сакхетамаш творчески хьинари айлургдола хьалаш хьанхолара берригa пропагандистски болх тlеберзабар. Цу гlуллакха дика гlо дергда съезда делегаташ къахьегамхоашца вlашагlбеттабалара, цар радио чу гlолла, телевидене къамаьлаш даро.

КПСС XXVI съезда материалаш дlайовзийтача дика дакъа кхоач гойтара агитацега. Уккхаза уйла тlаахийта еза юкъара декхараш дlагойтарал совгlа, хlара къахьегама коллективана хьалхашка латта хьадда дола декхараш а дlадовзийтара.

Съезда материалаша вай пропагандисташта, агитатораште, политинформатораште боккха ма бола тера бе доал вайца моастагlал долча идеологеца къовсам лоаттабара, царех биззa вайда эца беза коммунистически уйла чlоагlа йолаш, советски патриотизм, социалистически интернационализм йоалаш къахьегамхой хьалкхебара.

Партийни организацешта КПСС XXVI съезда материалашта пропаганда яра организационно - политически мероприятей планаш увттаеш теркаме эца дева из йlаьххача хана бе лерхlа пропагандистски агитационни болх болга.

Партийни комитетий керттера декхар да политически дешара система пропагандисташ, агитаторашa политинформаторашa из бехктоккхе а сийдола а болх бара дика кийчбар, хилана яргйоацача материалашца, нийсобеца уж Iалашбар, беседеш, лекцеш, докладаш е аьнна царна гlадуллача хана уж болхача коллективашкара гlуллакхаш мишта дел, цар планаш малагlаш а царна дlадовзийтар, шоашта хьалхашка латтача доккхача партийни декхарех чlоагlа бехктоккхам хетаргболаш уж кийчбар.

КПСС XXVI съезде яьча Отчетни доклада тlа воакъоста Л. И. Брежнева аьнна: «Цаl ма дий нах кийчо лоха йолаш, кхоачамболлаш дийша боацаш хиннача хана хиннар. Кхыча тайпара да хlанзарча хандарча советски сагаца гlуллакх нийсденнача ханардар. Хетаргахьа цун уйла е еза, кlоарга а еш. Кхьбараш беце а идеологически болхлой-м хила беза кердадер чlоагlа хьаштдолаш». Уж дешаш дициалийта йиш яц партийни комитетана а цар идеологически бlухоша а съезда документашта — парте сийлахь - йоккхача тlехьалена пропаганда еш.

КПСС обкоме, НГIАССР Министрий Совете, облсовпрофе, ВЛКСМ обкоме

Сийле хийла хьалхалаттарий!

КПСС XXVI съезда сийленца наькъахара Нохч-ГIалгIай АССР районашта, предприятей, организацей, колхозий, совхозий, производственни бригадей коллективашта юкъе эржача социалистически лъа итогех.

КПСС XXVI съезда сийна къахьегама вахте а этта, Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоашa дизза дакъа лаьцар 1980 шера а бlаргхьача иттлагlча пятилетка а экономически социальни программа кхоачашъяра. Республикерча предприятейи организацейи коллективаша рапорт делар продукци маькала вiкхара иттлагlча пятилетка план занял хьалха кхоачашъярах. Планагlа лаьрхlачул совгlа арахийцар 80 миллион совгlа сома мехьа продукци. 1980 шера ерриге керттера заданеш а толамца кхоачашйир.

Укх шера январен февраленi беттошка лаьхе оасарие хиларца белгалбаьлар производственни коллективай болх. Республика промышленносто толамца кхоачашдир съезда сийна тlалийца хинна социалистически декхараш. Продукци маькала ваккхара шин бетта план 102,1 процент кхоачашйир, къахьегама оасарие лаькъара задани 101,5 процент кхоачашйир. Цу юкъе мехкага планал совгlа дlахьаьчар 9 миллион сома мехьа продукци. КПСС XXVI съезда сийленца наькъахара йоле социалистически вхьа дlайолаьча «Грознефть» объединене, «Электроприбор» заводо, «Новосельский» совхоза коллективаша толамца кхоачашдир тlалийца хинна социалистически декхараш. Ерриге республика хьалхаца укх шера шин бетта планаш тlалийца социалистически декхараши толамца кхоачашдир 276 предприятейи организацеш, 1795 цеха, участка, бригада коллективаша, 34 заар боллача.

КПСС XXVI съезда сийленца наькъадахара эржа хиннача социалистически вхьа итогаша а тьаьна КПСС обкома бюрос, НГIАССР Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо соцам бу:

КПСС XXVI съезда сийленца наькъадахара эржача социалистически вхьа эттара декхагlа дьоккхамаш даьрез:

«КПСС XXVI съезда сийна эржача вхьа котьакъинар» яхе КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома памятни знак а луш, «КПСС XXVI съезда къахьегама совгlатий памятни книжка тlа» хьойле.

Районаш:

ОКТЯБРЬСКИ,
АЧХОЙ-МАРТАНОВСКИ,
ЛЕНИНСКИ,
НАЗРАНОВСКИ.

Коллективаш:

«Грознефть» производственни объединени;
Старогрозненски бурув тохара балхий управлени;
«Старогрознефть» мехкдаьттех газе йоаха управлени;
технологически транспорта Ташкалински управлени;
Карабулакски химически реагентий завод;
СССР 50 шу дизара цlерагlа йола Грозненски химически завод;
«Грозгипронефтехим» институт;
«Красный молот» завод;
«Электроприбор» завод;
П. Ахриева цlерагlа йола «Электроинструмент» завод;
«Промавтоматика» яха Iилмий - производственни объединени;
махкбоаден электрически сетеш;
Грозненски производственни швейни объединени;
Гудермесски района «Новогрозненский» яха комсомолски совхоз;
Нохч - ГIалгIай транспортни управлене автоколонна-1737;
Грозненски вагонни депо;
Грозненски телеграф;
Нохч-ГIалгIай гlишлон управлене № 7 йола Грозненски монтажни управлени;
Ленина орден дела № 7 йолча специализированни тресте Грозненски монтажни управлени;
«Чечингражданпроект» яха проектни институт;
«Центроспецстрой» тресте Грозненски управлени;
Шалински мехлесхоз;
«Чечингобытбыт» объединени;
производственни текстильно-галантерейни объединени;
Грозненски «Гастроном» торг;
Сунженски райисполкома жилищно-коммунальни бокама производственни управлени;
Грозненски района Старопромысловски птицефабрика;
«Мехпромлес» яха Нохч - ГIалгIай объединени;
Урус-Мартановски района Мичурина цlерагlа йола совхоз;
Ленина орден лелаю «Шелковский» яха племзавод;
Шалински района «Шалинский» яха совхоз;
Гудермесски района «Гудермесский» яха совхоз;
«Чечингушколхозстрой» объединенена чуйоагlа Ножай-Юртовски межколхозни дlалоха йола механизированни колонна;
Наурски района «Красное знамя» яха колхоз;
«Госкомсельхозтехника» Грозненски автотранспортни предприяти;
Нохч-ГIалгIай райпищекомбинат;
«Консервплодоовощ» объединени;

Хьалха латтача 106 бригада, смена, участка коллективашта хьожайир КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома вымпелаш, сийлени дипломаш еннай.

КПСС XXVI съезда сийленца наькъабетара эржача социалистически вхьа эттара лаккагlа хьоккхамаш а доахаш яхье хьалха лаьттача балхлошта еннай КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома сийлен грамоташ.

ЯЛАТ ДIАДЕ БОЛАБЕННАБ

Шелковской района «Червленский» колхозе ялата кен дlабе эттара хьалха кхай тlа ший агрегат араьхккхар толашагlа волча механизатора Кульчуков Николай Зиновьевича. Селтка тlарча ший гlончаца Пузенко Володяйца сида болх бу Николай Зиновьевича. Цул дукха тlехьабисац кен дlабувш боакха механизаторащ Зимин Дмитрий, Подлубный Иван.

Цу культураз совгlа гуракьа дlадийна ялат долча 270 гектара тlа люцерна, силоса кхеергйолаш 380 гектара тlа генаращца цхьана хьажкlаш дlаюргья укх бlьастан юкъе.

СУРТАШ ТIА: 1. (аьрдехьара аьттехьа) Н. Зимина, кхоалагlа латтача Н. Кульчуковна, виьлагlа — И. Подлубнена хьалхашка декхар оттадеш ва шоллагlа латта бригадир В. Чеботарева; 2. Кен дlабувш йоакха агрегаташ.

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

Коммунистически субботника наькъадолхаш

ХЬИНАР АЙДАЬ...

Самардийнахьа Грозненски «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода № 6 йолча сборочни цеха болхлой, инженерно-технически болхлой митинг хилар. Из хетаь яр укх шера 18 апреле Ерригсоюзни коммунистически субботник дара Москве хьалха латтача предприятеша дlайолаь инициатива хьаллацара. Кхыча деношкарчул хьинарегlа къа а хьегаш, продукци дукхагlа арахецара шоай низ кхо ца беш болх бергхиларах къамаьлаш дир доазол араьха дlайохийта продукци кийчьеча бригада бригадира В. С. Туранина, сварщика В. В. Фарафонова, цеха начальника Н. В. Фальчакова, слесаре-сборщика Ю. В. Махнос, кхыгар. Шоаш цу дийнахьа даьккха 445 сома алапи цхьайтталагlча пятилетка фонда юкъехьоргда цар.

И. ПЛИЕВ.

* * *

12 марта Грозненски «Электроприбор» завода Солоценко Степан Петрович керте латтача бархlалагlча цехера 150 гаргга болхло, инженерно-технически болхло, гlулкхера нах вlашагlкхийтар декхаьйта салоlача хана. Укх шера 18 апреле В. И. Ленин ваь 111 шу дизара хетадаь Ерригсоюзни коммунистически субботник дара йола митинг хилар цехе. Массане а чlоаггlа къоабалъя хьаллацар москвичий инициатива.

Митинге къамаьлащ даьча болхлошa дош делар хьинареча къахьегаца коммунистически субботник белгалдаккха, арахеца продукци дикен тlехдинея мара ца хилийта. Шоаш 18 апреле даьккха алапи пятилетка фонда юкъедаккха дош делар цар.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СИГАЛА НИКЪ БЕШ ДА «СОЮЗ Т-4»

Космически аре таххара программага хьаьжа 12 марта Советски Союзе сигала дахийтад кема командир Советски Союза Турпал, СССР летчик-космонавт полковник Коваленок Владимир Васильевичи борт-инженер Савиных Виктор Петровичи вола экипаж а йолаш лаьхкаш дола «Союз Т-4» яха космически кема.

Никъ бара программо лерал «Союз Т-4» яха кема «Салют-6» — «Прогресс-12» яхача орбитальни комплекса дlакотта. Кема экипажа станце тlа де дезаргда планагlа де лаьрхlа ремонтно - профилактически балхаш, Iилмай-[illegible]

Космонавташ вовкъостий Коваленоки Савиныхи дика хьал долаш а ба никъ бера программа кхоачадгъе а болабеннаб.

(ТАСС).

Полковники КОВАЛЕНОК Владимир Васильевич

«Союз Т-4» яхача космически кема командир Советски Союза Турпал СССР летчик-космонавт Коваленок Владимир Васильевич ваьв 1942 шера 3 марта Мински областа Крупски района Белое яхача юрта.

1963 шера летчикий Балашовски лаккхера тlема авиационни училища яьккхачул тlехьагlа гlулакхе хиннав тlема-транспортни авиаш.

В. В. Коваленок — 1962 шера денз Советски Союза Коммунистически парте член.

Космонавтий отряде 1967 шера дlанийцав Владимир Васильевич.

1976 шера космонавташ кийчбеча Центре балха волаше а дистеьаккхай Ю. А. Гагарина цlерагlа йола Тlема-Фетара академи.

В. В. Коваленока космосе шозза никъ баьб: 1977 шера «Союз-25» яхача кема тlа, 1978 шера «Салют-6» яхача станце тlа шоллагlча керттерча экспедице командир волаш.

САВИНЫХ Виктор Петрович

Савиных Виктор Петрович ваьв 1940 шера 7 марта Кировски областа Оричевски района Березины яхача юрта.

1960 шера Пермски машинаькъа транспорта техникум яьккхачул тlехьагlа болх баьб Свердловски машинаькъа тlа, цул тlехьагlа Советски Эскарe гlулакх деш хиннав.

В. В. Савиных — 1963 шера денз Советски Союза Коммунистически парте член.

1969 шера чакхъяьккхай геодезе, аэрофотосъемкай, картографе Московски институт, болх бе волавеннав конструкторски бюро. Виктор Петровича хьахьекхар ше инициативни инженер волга, космически аппараташта приборашk хьакхоллаш хиннав, космически кемашa деча юкъашта лостам телача дакъа лаьцад.

В. П. Савиных космонавтий отряде дlанийцав 1978 шера. «Союз» яхача кема тlех «Салют» лхача орбитальни станце тlех никъ бара йоаза курс чакхъяьккхай.

ПАРТЕ ВЕТЕРАНАШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТАШ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республика общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах, къахьегамхошта коммунистически кхетам луш бераьте болх барах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Аванесов Давид Андреевича — 1930 шера денз КПСС член волча, персональни пенсионера.

Бондаренко Александр Михайловича — 1927 шера денз КПСС член волча, персональни пенсионера.

Будагов Сергей Мирзоевича — 1928 шера денз КПСС член волча, пенсионера.

Гайтев Берда Хьамида — 1930 шера денз КПСС член волча, пенсионера.

Дасаев Адам Феликсовича — 1930 шера денз КПСС член волча, персональни пенсионера.

Лалиев Керима Мустафайна — 1930 шера денз КПСС член волча, персональни пенсионера.

Мелидосьянц Айрапет Аветуровича — 1930 шера денз КПСС член волча, пенсионера.

Наурбиев Бате Заурбека — 1930 шера денз КПСС член волча, горплодоовощторга № 47 йолча павильона тика продавеца.

Романенко Николай Пимоновича — 1930 шера денз КПСС член волча, пенсионера.

Темкин Григорий Ильича — 1928 шера денз КПСС член волча пенсионера.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный,
1981 шу, 9 март.

Нов. Б. П. КАЛИНОВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Управлени яра автоматизированни системаш хьакколлача доккхийча хьоккамашка кхачарах а, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах а, ваьча дийнахьа денз шовзткъе итт шу дизарца дувзаденна а Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла Калинов Борис Петровича — «Промавтоматика» яхача Грозненски Iилма-производственни объединене отдела заведующена.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный,
1981 шу, 9 март.

Нов. К. Б. ПАЛЬЧИКА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР IИЛМАИ ТЕХНИКАИ ЗАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛЬ ЯХА ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Керда техникеи технологии хьакколлачей юкъейоалаечен дика хlамаш карагlдувларах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах Нохч - ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Iилмаи техникаи заслуженни деятель яха цlи лойла нов. **Пальчик** Казимир Берковича — «Промавтоматика» яхача Грозненски Iилма-производственни объединене Ерригсоюзни Iилма-техникан проектни института воккхагlча Iилман болхлочоа.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный,
1981 шу, 9 март.

Нов. П. А. ИГНАТОВНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ РАЦИОНАЛИЗАТОР ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Рационализаторски балха хьанъехьа дика хlамаш карагlдувларах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах Нохч - ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика заслуженни рационализатор яха цlи лойла нов. **Игнатов** Петр Андреевича — пенсионера.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный,
1981 шу, 9 март.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета

массазарча комиссешка

НАЬХА УНАХЦIЕНОННА — ДАИМ ТЕРКАМ

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета унахцIено лорадеран социальни Iалашонан гIулакхашта йолча массазарча комиссе ший заседане - дийцар 1977 шера 22 сентябре тIаийца «Халкъа унахцIено лорадар дIахо тоадара де дезача гIулакхех» бола КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен соцам кхоачашбара гIулакх Грозненски районе мишта лел яха доаш.

Баьча тохкамо а хIаьта ишта Грозненски райисполкома председателан заместителан нов. М. А. Гудиевс яьча информаце а хьахьекхача тайпара, наьха унахцIено лорадеран лакхе цIи яьккха соцам кхоачашбарах тIалерладаь хьайла балхаш ду районе. Дарбан учрежденей материально - технически база чIоагIъе лаьрхIа гIулакхаш ду, бахача наха медицински гIулакхаш делга тоадара дешаш дувц Советий сессешка, массазарча комиссей, исполнительни комитетий заседанешка.

ТIеххьарча хана района промышленни предприятешка хьайийллай 3 унахцIенон пункт, Беркат-Юртен Пионерскен — фельдшерско-акушерски пункташ, Долински яхача поселке — лорий амбулатори. Предприятей кооперированни средствай чотах центральни районни больнице хьалъяьй 100 меттиг йолча дарбан корпус. Тоаденнад медицински кадраш балха тIа дIачIоагIъялар. 40 процент совгIа бола медицински балхахой районе болх беш бола 10 шу совгIа ха я.

Дика ларxIа дезаш хувцамаш хиннад диспансеризации вешаш доча, маьитей фондах пайда эцача, лоххенад хайна болх булургбоацаш шамогаш хилар.

Цунца цхьана цIенхашттара кхоачамбоацараш а ла КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен соцам кхоачашбара, бахеча наьха унахцIено чIоагIъяра райисполкомо, дарбан учрежденеша, района юртийи станицайи Советаша беча балхаца.

Дукха дарбан - профилактически учрежденеш дIахийсъяри уж дарбе дара эшача хIамашца Iалашъяри хIанзарча хано дIадеххача тайпара дац. ДукхагIа йола фельдшерско - акушерски пункташ лаьухача наха дарба дара а балха а эшаш дола хьалаш доацача кхьча гIулакхашта хьалъь хиннача помещенешка я.

Дачу-Борзоевски, Кень-Юртовски, кхыйраш санна йолча юртий Советий исполкомашца кIезига теркам тIаболлийт медицински учрежденеш кIаьдача а чIоагIача а инвентараца, медицински оборудованеца Iалашъяра, Iан хьалашка болх бара уж хайнахьа кийчъяра.

Эсала латт районе ноанойа бераш лорадара гIулакх. Юкъера лаьрхIача республикечул дукхагIа дов районе бераш, берах бола берригa кхалнах дIаувттабац диспансерни учете. Йоккхийча юрташкарIа ерригача больницашка яц шурий кухнеш.

Де доагIаш дола гIулакхаш даьдац профилактически осмотрий дикали эффективности лакхъяра. «Советская Россия» яхача колхозен «Атагинский» совхозен кулгалхоша Iалашдац унахцIенонна зейна йолча участкашка болх беш болча наха хан-ханнахьа лораш хьожилга.

Кхоачамболлаш пайда эцац райисполкома предприятей, совхозий, колхозий торонех фельдшерски пунктаци кхыйола дарбан учрежденеши хьалъяра. Берригa лораши юкъера медицински балхахойи Iалашбаьбац коммунальни квартирашца. Эсала лоаттабу райисполкомо районе унахцIено лораелга тоадара ше де лаьрхIа гIулакхаш кхоачашдара тIахьожам.

1978 шера 14 марта тIайийцача райисполкома решенех 1979 шера 1 январь тIакхачалехьа районера ерригa фельдшерско - акушерски учрежденеши кхыйола дарбан учрежденеши телефонни бувзамца Iалашъе езаш яр. Цхьабакъда, хIанз укх сахьате 23 пунктах 6 мара телефон йолаш яц.

Эсала гIо ду унахцIено лореча учрежденей материальни база чIоагIъяра Скотпром, Птицепром, санна йолча района территоре тIа боахамаш йолча юргбоахама ведомстваша юрта боахама министерства.

Ше тIайийцача соцама тIа районе унахцIено лореелга тоадара де дезараш могадир Лакхехьарча Совета массазарча комиссе.

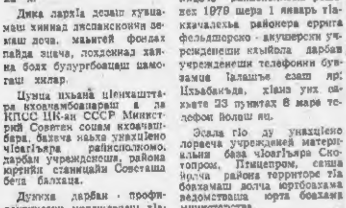

Укх тIеххьарча шерашка планаш тIеххоачашъеш хьайоагIарех я Грозненска «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода коллектив. Уж толамаш доахача доккха дакъа лоац творчески хьинаре къахьегаш болча предприятерча рационализатораша. Царех цаI я инженер-конструктор, заводе дикагIа лоархIаш йола рационализатор Цыганкова Ираида Фоминична. ДIадахача шера цо кийт а яь производстване юкъейихьар 4 рационализаторски предложени.

СУР-ТА ТIА: инженер-конструктор, рационализатор И. Цыганкова.

Н. ПЛИЕВА сурт.

ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера план хапал хьалха кхоачашъяра доккхий декхараш тIаийцад Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене СпецСМУ-10 гIишлохоша. Уж толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаркаьча бригадашта юкъе хьалха латт Быков Бориса кулгаду комплексни бригада. Йиллача хана монтажни балхаш чакх а даьха отделочникаша дIаделар цо Гроэнерча Р. Люксембург цIерагIча улица тIа хьалдеш латта 89 квартира йола цIа.

Яхье хьалха латташ хиларца белгалбаьнна ба бригадера газосварщик Косых Виктор, монтажник Юдичев Николай. МоллагIа поапта тIабилла болх массаза а цIена кхоачашбеш ба уж.

СУРТА ТIА: газосварщик Косых Виктор, монтажник Юдичев Николай, прораб Яретханов Сульян (аьрдехьаръаьр).

Н. ПЛИЕВА сурт.

Кхоана — жилищно - коммунальни боахамен бахача наха бытовой гIулакхаш дечеи болхлой Ди

НАЬХА ЙОАКХО ЯР — ТХА КЕРТТЕРА ДЕКХАР

15 марта белгалдоаккх вай мехкарча жилищно-коммунальни боахамен бахача наха бытовой гIулакхаш дечен балхахоша шоай профессиональни цIей. Укх шера КПСС XXVI съезда болх чакхбаьннача дешошка дезду из ди.

КПСС XXV съезда решенеш кхоачаш а еш, КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен постановленеш, Л. И. Брежнева указанеши выводаши ларде а лувш, хIаьта ишта шоаш тIаийцаь социалистически декхараш чакх а доахаш ханал хьалха кхоачашйир министерства предприятейи организацейи болхлоша, инженерно - технически балхахоша, гIулакххоша керттерча технико-экономически хьокхамий пхе шера план. Цар Iалашдир бахача наха коммунальни бытовни гIулакхаш делга дIахо дегIадоаладелга.

1975 шерапа нийсаяча ишта дегIаденад министерства доакъоша наха коммунальни гIулакхаш делга: хий дохкар — 30,5 процент, хьуха хиш чанхдувлийтар — 35,7 процент, электроэнергена реализаци яр — 31,6 процент, йовхала энергена — 47,8 процент, коачъяча газа — 40,1 процент, барзкъаш лутт-тача моттиге чухьпахьа дуахача бараскъашта обработка яр — 25,4 процент.

Бахача наха деча бытови гIулакхий боарам 44,8 процент лакхбеннаб, цу даькъе юрташка — 75,2 процент.

Ремонтно - гIишлош яра балхий боарам 31,2 процент совбаьннаб.

Пятилетка шерашка керда боккха гIа баьккхаб республика коммунальни боахама дерригa доакъоши дегIадоаладеча. Коммунальни боахама объекташ хьалъярга дIадахийтад 48,8 миллион сом, вешта аьлча планови задеех лаьрхIа хиннчул 1,5-зза дукхагIа, болх бе йолалийта кIийлен тIара фондаш 40 миллион сома маьха я. ПланагIа даьд республико городашкен райцентрашкен хий чудалларен цига канализаци ярен. Йовхал ялара а газ чуйналара а даьккъера инженерни балхаш. Лхе шера эксплуатаце дIа а деннад реконструкци а яьй Грозный, Гудермес, Назрань яхача городашкарча, Советски, Урус-Мартана, Ножай-Юрта, Шаьла райцентрашкарча хий чудувнача гIирсашта. Цунца дувзаленна хий чулувнача гIирсий низалаш дийнахьен бусн 120 эзар кубометрга кхоачаш тIаккхийттад. Хий провода мааш 125 километр дIаьхденнад.

ДIаходиньад республике нах чубахача цIеной фонда газификаци яра балхаш. Пхи шера йиллай 580 километр газопровод, газифицировании яьй 64250 квартира, цу даьхье юрташка 36600 квартира, республика нах чубахача цIеной фондах газ чуйилла даькъа 86 процент да, городашка 98 проценти, юрташка 71 проценти.

Боккха теркам тIаухийт городской электротранспорт дегIайоалаяра. Эксплуатаце дIаенна 28 километр йола троллейбусни линиш, шиъ тягови подстанци. Хьаьлий трамвайни каькъий керда участок, ца я Октябрьски оалача майдагара № 1 йолча трампаркага кхоачаш. Цlеча фронтовиций улицагIарча трамвайни навиъашта реконструкция яьй. ХIара дийне тIа болх бе арайоал 25 троллейбусни машини 75—77 трамвайни вагоиш, реконструкци еш латт № 1 йолча трамвайни депо.

ИттлагIча пятилетка планаш а тIайийца хинна социалистически декхараш а хьал хьалха кхоачашдара яьржача социалистически яхье хьалха лаьттар «Чечингаз» яхача производственни управлене, Сунженски райисполкома жилищно - коммунальни боахама производственни управлене, «Чечингражстрой» треста паькъаши тIаьшш технача управлене предприятей, Грознерча электросета предприяте. Кхыйола коллективаш, хIаьта ишта жилищни коммунальни боахама ерригача участкашнара къахьегамхой. Укхаза хоза дош ала а белгалбаха а боагIа коммунистически къахьегама ударникаш, производства ветераныш А. Н. Дикаев, Л. И. Сергеева, А. Ч. Эмзаев, Н. Н. Гриценко, Х. М. Гудеев, А. Е. Батаев, А. М. Белоус, А. А. Тактамешева, жилищно - коммунальни боахама заслуженни балхахой новкъостий В. Н. Юрьев, В. П. Алфиренко, А. Ф. Вдовенко, М. Н. Грузинов, Х. С. Довлетмирзоева, В. О. Данильсов, М. А. Полина, дукха кхы бола хьаьнала къахьегамхой.

ДIадоладеннад советски общество шин дегIаахара кердача этапа чулъяна 1981 шу. КПСС XXVI съезда шу. Жилищно - коммунальни боахама балха кIийле хургья кердача пятилетне парте XXVI съезде Л. И. Брежнева ь Отчетни докладах. Съездо чIоагIдаь 1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца йолча-юкъа а мохк экономически социальни дегIаахара керттерча лоархIамех.

Тlеххьарча 10—15 шера халкъа боахама доккха хакъе а хиина дIаэттаб республика жилищно - коммунальни боахам, цига болх беш ва 11 эзар саг. Предприятейи организацейи коллективаш Iалашъяьй хIанзарча ханарча машинашца, лаьрххIача технологически оборудованенa.

Дийнахьа а бус а шоай етта йоацача къахьегама вахте латт газови, водопроводно-канализационни, энергеца Iалашъеча, города электротранспорта предприятеи балхахой. Цар йоаккхо ю квартирашка лилла а йоатгIаш йола комфорт хилийтара, къахьегамхой хаинахьа балха дIакхоачабара, хIаьта балха ди чакхдаьлча уж цIабагара, Iалашбу баха нах коммунально-бытовой гIулакхашца, цIе ца лоттаю городаши юрташи. Хозаеета алац тха службах «дог товду службаш».

Кхы кIезигагIа бехктоккаме ларxIа йиш йолаш дац цхьайтталагIча пятилетке республика жилищно - коммунальни боахама коллективашта хьалхашка латта боахам дIахо дегIаболабара хьакъехьара декхараш. Пятилетка шерашка пайда яра беза 30 миллион сом капитальни вложенеех.

Пятилетка хьалхарча шерехьа дIаяла еза эксплуатаце ятташ газови водопроводни сеташ, В. И. Ленина цIерагIча проспекта тIара Октябрьски майдагара ДоттагIала майдага кхоача троллейбусни маршрути тягови подстанции. Шолгlане туьла тIий, жилищно-коммунальни боахам дегIайоалабара боккхача лоархIаме йоза массехк кхы объект.

Тахан кхоачам бац болх духхьала дика барах, де дезар да производства резервех максимально пайда ийбар, балхашо кхоачамбоацараш тIалатаиш дIадахар. Лакхе беза тIадиллача гIулакхех бола хIаране бехкеккам, ма могга чIоагIъе еза къахьегама дисциплина, шера дегIайоалае еза творчески инициатива.

Республика жилищно-коммунальни боахама балхахоша шоай низ ца кхобеш къахьегарна, хьамсарча ленински партена гонахьа кхотабаларца Iалашдергда КПСС XXVI съездо белгалдаь декхараш кхоачашдеш.

А. ЗЯЗИН,
Нохч - ГIалгIай АССР жилищно - коммунальни боахама министр.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совете

ФУ ХЬАЛ ДА ШУГА БЕРАШ?

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето, г. Грозне дахача бераштен кхуашбоагIараштен кхетам балара болх вIаштIехьа мишта баьккхаб дийца а дийца, цу хьакъехьа соцам тIаийцар. Цу тIа белгалдеш яа хиллара, городской Совета исполкомо, халкъен, профтехобразованен, культуран, спортен, жилищно-боахамен организацеша, общественни организацешa, къахьегама коллективашa дакъа а лоацаш цхьабола болх бу шоаш бахача моттигашка бераштен кхуашбоагIараштен кхетам балара гIулакх дIахо эргадоалаш тоадара. Уж дешаш дийцад сессешкен исполкома заседанешкен. Балхаш деш да берий клубаши цIеношн дукхагIа хилийтара цар материальни база шоръяра. Хьайийллай кхуашбоагIарий 37 клуб.

Горисполкоме вIашагIъеллай дешархошта школашт арахьа кхетам балара болх эргабоаташ тоабара координационно - методически штаб, чIоагIъяьй кхуашбоагIарий клубийн цIенойн балха режимы, царна тIачIоагIъяьй шефство лелаю предприятеши организацеши, дешархошта коммунистически кхетам балара балха цаI йола комплексни план юкъейоалаяьй.

ВIаштIехьдоах дешархоша аьхкий салоIиллен къахьегама лагерь. ХIара шера болх беш хул къахьегамен салаIарен 23 лагерь, школашкара 69 лагери унахцIенон площадкаш, цар чулоац 14 эзарнел совгIа саг.

Цунна цхьана, соцам тIа теркам тIабахийтар бераштен кхуашбоагIарашцен беча кхетам балара балха тIа белгалара кхоачамбоацараш хилара. Городе кхоачашъяц школьни йоаца учрежденеши спортивни площадкаши хьалъяра план, массанахьа а хьайъоастаац бераштен боккхийчарцен болх бара эша помещенеш, школьни йоацача учрежденей, дешархойи кхуашбоагIарийи цIенойи клубийи материальни база мела я. Городе цхьаккха а профильни типови клуб ди бераштен кхуашбоагIараштен лаьрхIа. Спортивни гIирсаш массаза а телац берашцен кхуашбоагIарашцен занятеш яра.

Жилищно - коммунальни организацешка пайда во эц бераштен кхуашбоагIарашцен кхетама болх бара хьежадеча 2 процент отчисленех. Педагогаш - организатораш геттара дукха хувалу.

Во лелабу хьехархоша къаьстта уйла тIаехийта эзаш бола кхуашбоагIараш кружокашцен секцешцен юкъеоавра болх, царна кулгалдара мела юкъеуаа шефство лелаеча предприятей болхлой.

НГIАССР Министрий Совето Грозненски горисполком декхарийла йир соцам тIа белгалдаьха кхоачамбоацараш дIадаха, гIулакх доагIаш йола организацеш бераштен кхуашбоагIараштен коммунистически кхетам балара боарам лакхбаре, цар общественни хьинар айдаре оарцагIъяха.

Халкъа депутатий Грозненски городской Совета исполкома тIадиллад:

экономически социальни дегIадаххара планаш оттаеш бераштен кхуашбоагIарашцен уж бахача моттигашка болх бара хьалаш хьакхоллар, дешархой цIеной, школьни йоацача кхьча учрежденей, организацей материальни база чIоагIъяр, цар сеть шоръяр, царна къахьегама коллективашен общественни организацешен шефство лелаелга юкъедахьа.

Бераштен кхуашбоагIараштен кхетам балара болх беча юкъардешара школай, профессионально - технически училищай, лакхерча, юкъерча лаьрххIача дешара заведеней, школьни йоацачен культурно - просветительни учрежденей, спортивни гIирсий материальни базах, ца моллагIча ведомствай нара яле а, дикагIа пайда эцарах бола предприятей, учрежденей, организацей кулгалхой бехктокхам айбе.

Культурно-массови спортивни болх бара кхоачаш чоалхане доаца гIирсаш хьалдара йола общественноста инициатива хьаллаца.

Республика халкъа депутатий городскойи районни Советий исполнительни комитеташта просвещене, культура, жилищно - коммунальни боахама министерствашта, профессионально - технически дешара управлененa, НГIАССР Министрий Советерча физически культурай спортен комитета тIадиллад бераштен кхуашбоагIараштея уж бахача моттигашка кхетам балара болх бахача нахаца беча политически балха лоархIаме дакъа ларxIа; идейно-политически, къахьегама, нравственни, эстетически кхетам балар, кагирхой физически дегIабахкар цхьана леладара ларда тIа цук чулоацам дIахо тоабара де дезараш белгалде.

ГIулакх хьаштдолаш йолча ерригача организацей болх тоабара могадаьд халкъа депутатий ерригача районни городскойи Советий исполкомашта бераштен кхуашбоагIарашцен уж бахача моттиге болх бара йола координационно - методически Советаш вIашагIйоххилга.

Просвещене министерствана, профессионально-технически дешара управлененa, чурча гIулакхий министерствана тIадиллад юкъардешара школай, профессионально-технически училищай, юкъерча лаьрххIача дешара заведеней педагогически коллективаша бераштен кхуашбоагIарашцен уж бахача моттигашка беш болча кхетама балха чулоацам дикагIа хилийта, педагогически влияни йоацаш дукха хь лькхача бераштен духха тешам боацача дезалаштен къаьстта уйла тIа а йохийташ, кхуашбоагIарех хIаранца, цар хьешташ, духовни дIадехараш, вахара хьалаш малагIаш да хара ларда тIа болх белга Iалашде.

«Педагогически общества» республикански объединена «Знание» яхача обществана могадаьд бахача наха педагогически кхетам балара болх хьинаргIа белга, бераш хьалхедечара дезала лоархIам айбар Iалашделга.

УнахцIено лорарна министерство декхарийла яьй къахьегамхошта юкъе уж бахача моттигашка санитарно-гигиенически знанеш шерагIа дIайоаржае, районни городскойи спортивни яьашка дикъа лоацача берий моташала-медицински тIахьожам чIоагIагIа лоаттабе.

Культура министерства театрий, концертни организацей, культурно - просветительни учрежденей лоархIам айбе беза бераща, кхуашбоагIаращца, цар даьшца-ноанощца культурно - массови болх чакхбоахача.

Республикански яздархой союза, композиторий союза, художникий союза, театральни обществана, книжкаш дезарий ший лоIамеча обществана, Iалам лорадара обществана, исторически культуран памятникаш лорадара обществана, Цlеча ЖIарга обществана могадаьд союзий обществай членаш бераши кхуашбоагIараши хьалхехеба юкъеозар вIаштIехьданкха.

НГIАССР Министрий Советерча физически культуран спортен Комитета тIадиллад:

бераща кхуашбоагIаращцен уж бахача моттиге беш бола физкультурни спортивно - массови болх тоабара хьайда мероприятеш оттае, гIулакх хьаштдолаш йолча организацешца цхьана 1981—1985 шерашка кагирхошца уж бахача беш бола спортивно - массови болх дикагIа бара хьайшар-конкурс чакхъяккха.

Спорта ба-беча тайпашта йола берий физкультурно-спортивни клубаш, секцеш, командаш, жилищно-эксплуатационни спортивни организацешка, культура Дворецашкен паркашкен вIашагIйохка;

хан-ханнахьа спартакиадаш яхьаш чакхъяха, хIара жилищно-эксплуатационни организацена спортивни клубаши предприятейи стройкайи физкультура коллективашu тIачIоагIъе. Физкультурни балхахошв, тренераша, спортсменаша кхийна балайза барий гIулакхашта йолча инспекцешка учете латтача кхуашбоагIарашта шефство лелаелга вIаштIехьданкха.

НГIАССР жилищно-коммунальни министерстванен просвещене министерстванен тIадиллад нах бахача моттигашка кхетама болх бара материальни база дIахо чIоагIъелга, цу гIулакха хьожаньча средствах дикагIа пайда эцилга, жилищно - эксплуатационни организацеш педагогий - организаторий кадраша Iалашъяра де доагIараш делга.

НГIАССР Госстрой, Грозненски городскойи районни Советий исполнительни комитеташ декхарийла яьй нах баха микрорайонашта проектированни еш хьалъеш берашца а боккхийча нахаца а болх бара помещенеш цига хилийта, йолаш йолча нормашка хьежна, хIаьта ишта микрорайонашкен нах бахача цIеной группашкен спортивни гIирсаш хьалдара чIоагIагIа тIахьожам лоаттабе.

НГIАССР торговле министерствана, Госбанна республикански конторана, из гIулакх хьаштдолча НГIАССР министерстванашцен ведомствашцен цхьана тIадиллад школьни йоацача учрежденешкен халкъа депутатий моттигерча Советий жилищно-эксплуатационни организацешкен спортивни, туристски инвентари оборудовани, берий технически творчества эша материалаш йохкара дош къоастаделга.

ДикагIйола опыт — массанена

БАЛХАЦАРА БЕЗАМ СОВБАЬККХАЧА

Сунженски района Цlеча Эскара цIерагIча колхоза шурий ферма заведующи Султыгов Iамархан учётчица Семенова Полинайца цхьана делкъийга лькхача шурий хьовнал белгалъеш волл лаш лабораторе кораяр со на.

Баьча тохкамо хьахьекхар шура 3,8 процент хьаьна йолга. ПланагIа йоагIачул 0,3 процент дукхагIа я из. Хьож тхо хьалхарча дийнахьа яьккхачун хьоанал мел хиннай. Из 3,7 процент я, хIаьта кIира хьалха 3,5 процент марщар. ХIара ди массаза доал дукхагIа хул йоаккха шура а. Масала, 1 феврале ферме гIолла из 3050 лькка хиннаяле 1 марте 3700 килограмм яьккхар.

Ишта овсаре къахьегаро вIаштIехьдалийтар ферма коллектива, лаьрхIа хиннача бесса, КПСС XXVI съезд хьалхача дийнахьа пачхьалкхенга шура йохкара шии бетта план толамца кхоачашъе. ХIаьта март бутт болалуш пачхьалкхенна дIаелар 161 тонн шура, Кхы а 64 тонн дIаелча боал лу ферма хьайбаш леладераш хьалхарча квартала план кхоачашъяь. ХIанз Даьхенна хIара дийнахьа юкъера лаьрхIача 3,5 тонн дIател из.

Ферма коллектив гIадьюгаш да шура соахкарчул дика дукхагIа йоахаш хилар. Масала, соакка 1 март хьатIаккхоачаш хинначул 1400 килограмм дукхагIа шура яьккхар ферме укх шера цу дийнахьа.

Ферма болх тоабаьр, хьалхашка латта деккараш толамца кхоачашдеш къахьега нах оарцагIбаьхар Султыгов Iамархан ва. Эггара хьедха из дIаволавелар къахьегама дисциплина чIоагIъяргара.

— Ноябрь бутт кийекхоачаш оттавир со укх фермана кулгалде, — дуйц Iамархана. — Балха шийн хашхахьа хьа ца ухаш дукха моттигаш ниисйолийтар нала юххьанца. Из бахьан долаш тIехьийоахар доахан деттара, уж кхабара, церна доал дара хаанаш. Рационага хьежна телаар хьайбаште доакъар. Лоацца аьлча, толамна болх дIабахьа низ дIаккхоачаргхиларга сатувса йиш йолаш дацар, коллектива къахьегама дисциплина чIоагI ца йича.

— Цу хьакъехьа сона доккха новкъостал дар йоах Iамархана, — ферме специалистех, толамагIа болча болхлоех цу хана вIашагIъеллача совето. Балха тIехьависа вене, е доахана доагIа доал ца деш моттиг нийсъялийта саг, гIулакх гаьна а ца доаккхаш, совета собране тIаех. Цига толк кхоачам боацараш нийсдалара бахьан, хIаьта цунга хьежна е вкешсгара итт процентага кхачалца алапи лоцу, е кхьча тайпара бехк бу. Цу гIулакхо дика чIоагIъяй хIанз къахьегама дисциплина.

— Доахан хIара дийнахьа цхьан хана деттар дукха лоархIаме ца хеташ бар нах, со ферме веначa хана. ТIехьара, — из нийса ца хилара тешабир аз уж.

Кхьча ферма[й] коллективаша шоай балха юкъедоалайича бакъахьа хургдолаш кхы а цхьа керда гIулакх да Iамархана даги а деха ферме чакхдоаккхаш.

ДIачуена шура хьаьнагIа, дикагIа ме хул дукхагIа ахча лу пачхьалкхено. ПланагIа доагIначул совгIа денна ахча доярхашта, бежа Iуйта декъ. Мишта?

Дийнахьа хIара саго бу болх ихе баллах лоархIаш ба. Бакъда, бахьан а доацаш балха тIехьависача, цIен а ца деш доахан дитача, хьайбашта боарамагIа доакъар ца диллача, божа беттача хана гIалат нийсдалийтача, масала, етт бетта болабалехьа из тIера цIен ца бича, шин ца булаш битача, хьалхара массехк грамм шура лаьрххIа лелаеча, хIаранега хила еза ча банка чу Iо ца лькккхача (ца гIулакх ишта ду духхьашха йоаккха шура бIеха хулавдаь), хьалькккха шура лутта а ца лутташ ше йолча тайпара ведра чура фляга чу еттача, вешта аьлча царех а кхычарех а моллагIа гIалат далийтача хIара сага цхьац ца балл тIерабоаккх.

ЛерттIа къахьийгача хIара сага бутт чакхбоалаш, цуна юкъедоагIача денойка хьежа баллаш Iов, масала, бетта 31 ди хилча — 155, 30 дале — 150, и. дI. ХIаьта гIалаташ а дуклийташ болх баьчун кIезигагIа хул уж. Берригача доярхашта а бежа Iуша а Iоадаь баллаш вIашагI а тохе цара деъъ дIачуеннача шурах пачхьалкхено пландл совгIа денна ахча, хIара балла мел ахча кхоач хар дукха. Цул тIехьагIа, Iоадаьча баллашка хьежжа хьайбаш леладераштa юкъе ахча декъ ферма совето. Цхьан балла итт кепиг кхьачча бетта 130 балл Iо баьчоа — 15 сом. кIезигагIа халча кIезигагIа доагIа ахча.

Наьха къахьегама дисциплина чIоагIъярал совгIа, цу гIулакхо вIаштIехьдоалийт шура цIена, хьаьна хилийтар дукха наьха теркам тIабахийта, цар балхацара безам совбаьккха.

Уйла тIайохийташ, хьаькъалца вIаштIехьъьаккхий ферме социалистическа яхь а. Цуи итог хIара дийнахьа ю. ХIаьта бетта баьча балха итогегIа доахан латтача хIара корпусе хьалхара моттиг лаьккхача доярхана — 10 сом, ферме лаьккхачоа — 20 сом, колхозе — 30 сом преми лу.

— Яхье хьалхара кхо моттиг лаьккхачарна телар оаха совхка доярхашта ахчан премеш. Бакъда, сада унх шера юкъедоаладаь гIулакх цул дукха а дикагIа да. ХIана аьлча, говзал йоаккхагIа йолча доярхаел хьалхабовла шоай низ дIакхоачаргбоацилга кхетадеш болчар дукха йоккхо ацар шура алсамъяккхара, хIаьта хьоналл-м цар теркал а яцар. ХIана кхьча тайпара да гIулакх. Шура ма хулла дукхагIа, цIенагIа, хьаргагIа яккха гIерташ шоай низ дIакхоачар ду берригача доярхаша, — йоах колхоза партийни организаце секретара Путхлин Дмитрий Кузьмича.

Ферма коллектива болх лерттIа вIаштIехьбаккхара Султыгов Iамархана дика новкъостал ду колхоза кулгалхоша.

Планаш дика тIеххоачагъеш къахьегу цу боахаме доярхаша Сухорукова Верас, Разаева Надеждас, Героева Фатимас, Слесарева Лидас, Хашиева Iашата, Хашиева Губанс.

Доярхашта доккха новкъостал ду бежа Iуша Терехин Михаила. Козырева Тамарас.

Воча фух, къаденна, шура кIезига луш дола доахан юкъера дIа а доахаш царна метта цIеча - степной фух дола наьна доахан Iула юкъекхувлаш болх бу ферме тIехьарча хана. Султыгов Iамархан ферме болх бе веча дена Iула юкъебоалабеьб 70 кьона, цIенача фух бола етт, царех укх шера — 25. Из болх дIахо дIахьоргболаш ба.

Дика вIаштIехьдаьккхад укхаза хьайбаш ихабара гIулакх а.

«Хьайбай боахам — юрта ударни фронт», аьлар КПСС XXVI съезде ше доклад деш Л. И. Брежнева.

— Цу дешаша къаьгга хьагойт хьайбай боахам дегIабоалабара партей правительствен мел чIоагIа йоаккхо ю. Из кхета а деш, тхоай коллектива цIерагIа аз дош лу пачхьалкхенна шура дIаялара ихе шера план дит шера кхоачашъе, — йоах ферма заведующе.

И. ХАМАТХАНОВ.

ХЬАЛХА ЛАТТАЧА СМЕНЕ

«Промавтоматика» НПО опытни заводерча сменашта юкъе эггара динаг1а лоархIаш я мастер коммунист Бреславская Галина Сергеевна кертелатта комсомольско - кагирхой коллектив. Укхаза къахьегаш мел бараш ккилнах ба, дукхаг1-бараш комсомольцаш кагирхойи болаш. Предприяте сменашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг нхьчуига ца кхоачийташ чакхъяьлийтар цар д1аяха пятилетка. Иштта хьинаре къахьегаш д1айолаьй смена коллективо цхьайтталаг1а пятилетка а. КПСС XXVI съезда сийна т1аийца социалистически декхараш а шин бетта план а кхоачашъярах эггара хьалхарчарца рапорт делар цо.

— Иштта дикача производствении толамашка шо кхувлаш дараш малаг1а кхоачамаш да? — хьаттар аз мастерга Галина Сергеевнага.

— Керттердар да цхьа зеэал санна барт-цхьоаг1о йолаш къахьегар, производственни мощностех, балха хьнах бизза пайда ийбар. Къахьегама дисциплина толхаяр санна дола г1улакх тхо долча нийслуш дац. Болхлой д1а-хьа бувлаш хувцилулга шендена д1одаьнилд. Балха т1а эсалаг1а хьокхамаш дараш т1а1оаг1бьб яхье хьалхалаттараш. Хiанз тха смене цхьанкха бригада е болхло вац т1ехьавусаш.

Заводе арахецаш йола трубопроводашкарча коачала регулировка яра лаьрх1а прибораш, автомобильни наьъний светофораш, кхыяраш ч1оаг1а хоатташи дика д1аэцашк я.

Завода коллектива болх боаг1ача боарамаг1а д1ебахь йиш яц Бреславская Галина Сергеевнас кулгалдеча сменерча монтажникаша беча балхага хьежжа мара. Х1ана аьлча, предприяте ара мел хецача продукцена эшаш йола блокаш, каркасаш, панелаш в1ашаг1ъехкараш уж ба. Цудухьа смена монтажьчкапа шоай бехкаг1а цхьа моттиг нийсъяллийтац завода коллектива балха т1а хьовзам баьина. Иштта болх беча смена коллектива д1адахача шера дувнхазза а предприяте сийлен Улга т1а яьхар. Д1адахача шера Ерригсоюзни социалистически яхье даьхача толамий итогаш йича, ВЛКСМ ЦК Сийлен гранота елар цунна. Х1аьта укх шера январь бетта Грозиерча комсомольско - кагирхой коллективашта юкъе яьржача яхье а хьалхара моттиг яьккхар цо.

Овсаре къахьегарах кхоачамбаь 1ещ оамал йолаш бац смена болхлой. Цар т1аг1ерт-та къовсам лоаттабу арахеца продукци т1а-т1а дикаг1а хилийтара.

Кийчъеча продукцена т1ахьожам лоаттабеш ОТК ши контролер ва смене, цул совг1а, х1ара бригада кулгалхо ше а хьеж ший коллективо кийчъю продукци мишта й. К1ира цкъа чакхдоаккх укхаза продукце дикала ди. Бран йолаш продукци кийчъяь моттиг йийслац, смене хьа мел ю продукци цкъа д1аелча юха ца ерзаеш д1айохийташ я. Шоай тамаг1а а долаш продукци арахеца бокъо ейна а дукха болхлой ба смене. Царех ба монтажникаш Куприянова Нина Николаевна, Токарева Екатерина Кондратьевна, Карибова Людмила Селивановна, кхыбараш.

Укх т1ехьарча хана социалистически яхьа керд-керда формаш юкъе а кхувлаш, яхьа кулгалделха ц1енхаштта товдаьд смене. КПСС XXVI съезд хьаслъата денга кхачалехьа шин бетта задани кхоачашъьяре яхь д1айолаяьрех яр Свищева Евгения Федоровна, Щербанова Нина Александровна керте латтача монтажникий ши бригада. Цар шоаш денна дош дизза кхоачашдарах эггара хьалхарчарца рапорт а делар. Цудухьа съездо болх д1аболабаьча дийнахьа цу шинна а коллективана «коммунистически къахьегама бригада» яха сийлен ц1и елар.

«Профессех дикаг1воля болхло» яха сийлен ц1и яккхара йола социалистически яхь а къаьстта ч1оаг1а яьржай смене укх т1еххьарча шерашка. В1аштта кхь бетта дерриге технико - экономически производственни хьокхамаш дика а долаш, цхьанкха тайпа даьнха г1алат доацаш къахьегача болхлочиа луш я на сий дола ц1и. Уж сийлен ц1ераш а лелаеш, массаза а шоай нохчьостахта хьокхам телаш къахьегаш ба укхаза монтажникаш, коммунистически къахьегама ударникаш Колесникова Лидия, Назарова Алла, Нднлова Малика, Нередько Валентина, Абрасимовна Ольга, кхыбараш. Цхьанкха смена д1аяхийтац цар шоай нормаш 110 процентал чухьнахьа кхоачашъяь.

В. И. Ленина ваьча дезача дента кхачалехьа укх шера бил бетта план кхоачашьс лерх1аш а, шоаш лаьрх1ар кхоачашдергхиларах б1убенна а ба монтажникаш.

Б. КОСТОЕВ.

БЕХКТОКХАМЕ ХА

«Хьайбай боахам — тахан юртара ударни фронт» аьнкад КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева XXVI съезде Отчетни доклад еш.

Эггара бехктокхамег1а йола ха хьат1акхаьчай х1анз хьайбаш леладерашта. Хьайбаш толамца 1аьгаре дахар дукхьа лоаттабоча къовсама т1еххьара бутт ба март. Цу бетта хьайбашта довл деш фермий коллективаша берг болча балхах тийша хургда шура, дулх, фуаш, кхыйола хьайбай продукци Даьхенна д1аллара декхираш кхоачашдар.

Дика къахьегаш хьабоаг1а Наурвновснии Шелковски районашкара хьайбаш леладераш.

Масала, 26 февралe «Знаменский» совхоза ферме х1ара кхоабача 1аттагара аькххa шура 6,4 килограмм хилар, х1аьта «40 лет Октября» совхозе — 6 килограмм, цу боахама шоллаг1ча ферме — 6,6 килограмм, «Назрановский» совхоза Наьсар-Кертерча ферме яьккхар — 6,2 килограмм. Пачхахьалкхенна дулхи шурен д1аллара хьалхарча квартела планаш дика т1ехкхоачашъе цу г1улакхо в1ашт1ехьдоалийтаргхиларах шеко яц.

Цунца цхьана, шура яккхара геттара т1ехьадусаш боахамаш а да районе. Масала, «Маяк» совхоза 1аьлий-Юртарча ферме х1ара кхоабача 1аттагара дийнахьа буси юкъера лаьрх1ача 2,4—3 килограмм мара шура яьккхац. Из иштта нийсденнад 1алашдаь доакъар к1оснта а долаш хьайбаш кхаьбара рацион геттара хье хиларах. Цул совг1а, г1оажа доакъар лертт1а нийч а ца деш лехх доаханна. Цудухьа цар из во а дуь.

Цу тайпара моттигаш нийслу республика кхыча районий боахамашка а. Масала, Урус-Мартановски района «Гойтинский» совхоза х1ара кхоабача 1аттагара дийнахьа буси юкъера лаьрх1ача 2,3 килограмм мара шура яккхац х1анз.

Соаккарчул к1езигаг1а шура йоаккх Сунженски района Кирова ц1ерагIча, «Путь к коммунизму» колхозашка а. Геттара к1езиге я Шалински района «Джалка» совхозе йоаккха шура — х1ара кхоабача 1аттагара 2,8 килограмм, цул а к1езигаг1а — 2,8 килограмм мара яккхац Надтеречни района «Минеральный» совхозе.

Цхьатаррарча хьалашка декхарех толамца лоарх1абеш къахьегаш нах боллише а, фу бахьан долаш нийсденнад цу боахамашка г1улакх иштта во? Цун «къайле» я коллективашка къахьегама дисциплина во хилар, наьха бехктокхам ца хилар, болх лертт1а в1ашт1ехьбаккхара кулгалхоша йоахо це яр.

Фу де деза дулх, шура, кхыйола продукци пачхахьалкхенна д1аллара хьалхарча квартела планаш кхоачашъерхилийташ доаккхара тайп. Керттердар х1анз дисе доакъар хьайбаш лерт т1а 1аьгара дахара тоъаргдолаш болх в1ашт1ехьбаккхар да. Хьайбаш кхаьбара рацион лох а ца еш, минеральни х1амаш, витаминаш етташ доакъар хьаьнде деза.

1а чакхдоалаш хьайбай организмо хало хьег фосфор, витаминаш ца тоъаш. Ханна доккхача а з1амигача а — дерригача хьайбашта луча доакъарца хилийта еза уж минеральни х1амаш.

Фосфор 1алашъе йиш я «Сельхозхимия» объединене базашка, х1аьта эша витаминаш — «Зооветснабе» г1олла Грознерча ацетонобутиловии заводе.

Шура алсамъяккхар дукха минеральни х1амаш а етташ кийчбаь б1айха муж теле беза доаханна.

Дукха балхаш де дезаш ба март бетта жа, хьаихарч, кое т1ара оалхазараш леладераш. Укх бетта лахк дукхаг1а дола жа, хьаихарч, к1оригаш йоах коа ч1арча оалхазараш.

Юрта боахама болхлой керттера декхар да хьайбай продукци алсамъяккхара ерриге торонаш оарцаг1ъяьха къахьегар. Цунах тийша хурга пачхахьалкхента хьайбай продукци йоахкара хьалхарча квартала планаш кхоачашъелга.

Г. ПЕТРОСОВ,
Нохч-Г1алг1ай АССР юрта боахама министерства керттера зоотехник.

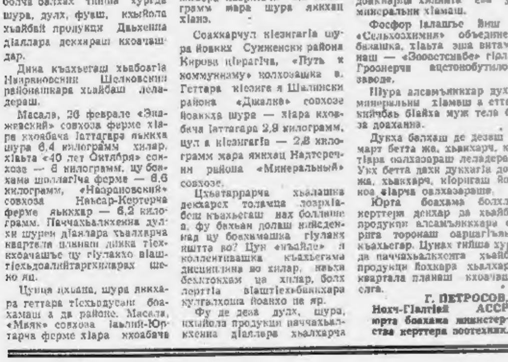

ЙОЛАШ Я АТОМНИ РЕАКТОРА КОРПУС!

РОСТОВСКИ ОБЛАСТЬ. КПСС XXVI съезда сийна т1аийца хинна доккхаг1а дола декхараш ханал хьалха кхоачашдаьд Волгодонски атомни машиностроение завода болхлоша. Оттаьча ханал ялх бутт хьалха чакхдаьккхад цар эггара хьалхарча донской атомни реактора корпус хьаелга. Д1адоладаьд атомни электростанцешта йола комплексни оборудовани серийни арахецилга.

Завод-гигант хьалъеш лард йоллача хана эггара хьалхара кхера биллар Цимлянски форда йисте 1976 шера 16 апреле. Ерригсоюзни ударни комсомольски г1ишло хьалъеча баьхкар ерригача союзни республикий викалаш.

«Атоммаш» хьалъеза дакъа лоацаш хилар мехка 600 совг1а завод. Ши шу даьнначул т1ехьаг1а атоммашевцаш болабелар хургйолча реактора эггара хьалхара деталаш хьае.

«Атоммаше» хьахилар ерригсоюзни болам а хинна д1аэтта «Ханал хьалха хьальсргья — ханал хьалха караерзаергья» яха инициатива. Юххьанца йоккхий халонаш хинна яле а атоммашевцаша лоацадача хана караерзайир х1апзара атомни оборудовани хьаяра ерригa ч1оалхане технологически процессаш.

СУРТА Т1А: Донской атомни реактора корпус.

Е. НЕДЕРЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

Даьша хержача новкъа

«Гигаловское» яхача ОПХ ферме доярка Магомадова Зарбата къахьега 17 шу да, х1аьта доярка болх бу — 29 шу. Цу юкъа ц1аккха а ха енанц хержа професси хувца цун безам хинна.

Цкъа укх тайпара моттиг нийсъелар цун вахаре. Массехк бетта цамогаш илляр из. Ийрзача цунна кхы болх бала лаьрх1ар боахама кулгалхоша.

— Цига аттаг1а хурга хьона, — аьлар цунга.

Цхьабакъда, цу г1улакха раьза хилавцар Зарбат.

— Аз сайна хержачул, х1аьта х1анз беш болчул аттаг1а болх сона кора а боаг1оргбац, эшаш а бац, — жоп делар цо.

В1ашт1еххьа-т1ехьа боаг1ача цхьан ц1ен наха цхьан профессег1а къахьегар к1езига нийслуш х1ама дац. Цу тайпарча дезале хьалкхийнай Зарбат а. Цун да беза 1у хиннав, нана — доярка. Доаханна 1уналл дара чаина новкъостал де ший йижарашца кост-паста узар Зарбат ферме. Иштта берригаш а цхьана болаш доал дора нанас леладеча доаханна. Эггара хьалха ший къаьстта доахана группа хьа а ийца дояркалла болх бе йолаелар йоккхаг1а йола йиша Эсила. Со а хургья доярка, соцам бир цу хана ший дагахьа Зарбатас. Цхьабакъда, даьна д1айейча дукхха ха яьлар цо ший жоалаг1а йо1 фермана юхе да йойташ.

— З1амига я хьо х1анз а, — оалар.

Т1ехьара а, из къарлургйоацилга, болх цунна ч1оаг1а безабеннилга кхета а даь, дояркалла болх бе яла пурам делар дас. Къахьегама т1ера йолча кхуэш йоаг1ача йо1а доаханна 1увал деш а уж детташ а дина ка йоалар.

Новкъа балха опыт йолча Зарбата х1анз ше 1омабу болх бе кьонаг1а бараш. Шоллаг1а шу да Хакимова Луизас, Исаева Марета цу ферме болх бу, х1аьта Барзаева Малисатас, Зайдаева Паьт1амата, Дадиева Курбикас, Чагаева Совдата, Хаджиева Альбикас къахьега — пхелаг1а шу. Царст цаI йисанзар говзал караерзае Магомадовас новкъостал ца деш.

— Довл цхьатарра даьдолнаше а тахан лаьг1ъяьй-их цхьадолча доахана шура. Фу бахьан долаш нийсденнад из? Доахан ал мел ц1ена д1аттад хьожалар хьо. Механически деттача хана доахана шура ца луш хилча фу де деза? — цу тайпара дукха хаттараш, дехараш хул къонача доаркай шоай хьехамчийга Зарбатага. Х1аьта дика хьехам ца луш, новкъостал ца деш д1аяхийтац цо цхьанкха доярка. Доахана шура лаьг1ъяь моттиг нийсъелча шамарашта ше массаж, кхыдола г1улакх ду. Механически деттача доахана хьалхарчул к1езигаг1а шура луш хилча, цхьан юкъа кулг-кара уж детта дезилга д1ахойт.

Цхьан хана ше 1омаеш хиннача тайпара, доаханна т1а а ца чувхаш хьесташ, ц1ена леладе, уж детта моттигаш массе хана лостам болаш хилийта 1омабу къонаг1а бараш.

Довл дарга хьежца я Зарбата леладеча доахана лу шура а. Аькки дийнахьеи буси х1ара кхоабача 1аттагара юкъера лаьрх1ача 13 — 15 килограмм шура йоаккх цо. Дукха лохлац шура гурахьа а 1ай а.

Укх шера январь бетта республика хьайбаш леладераща баьча балха итогег1а яхье котало яьккхарг а лаьрх1а республиканск газеташ т1а ч1оаг1даьча сийлен Улга т1а яьккхар «Гикаловское» ОПХ ферма коллектива. Из толам баккхара, шеко а йоацаш, доккха новкъостал дир цу ферма толашаг1а йолча доярка Магомадова Зарбата.

Цхьан хана Зарбати цун йижарийн санна, доахана 1уналл деча новкъостал де ух х1анз цун йи1игаш а. Царех цхьабараш шоай наьна къахьегама наьъаг1а г1оргхиларах теша йиш я.

В. ДОБРЫНИНА,
Грозненски района «Заветы Ильича» яхача газета корреспондент.

СУРТА Т1А: «Гикаловское» яхача ОПХ ферма дикаг1а йола доярка З. Магомадова.

И. ОКАРОВА сурт.

КХАЛНАЬХА СОВЕТ БОЛХ БЕШ Я

Тха Сурхот1арча кхалнаьха-совето болх бу пхийтта шу даьннад. Тха керттера декхар — ширача замах юхедисачунца къовсам лоаттабелга. Тахан дешаша бола нах бац вайна юкъе, массане а хов хардахьа, бакъахьа фуд. Х1аьта а б1аьннена юкъе ца1 кораноаг1а уйла а ца еш, харцахьа чузикхаш. Гуча ца доалаш, бехктокхаме ца оаш шe висар дотдоах цо. Иштта волчов духьале яла массаза а кийча да тхо.

Тха кхалнаьха совете ерига 13 кхалсаг мара яц. Шийгара масал а гойташ, совета балха юкъе хьинаре дакъа лоацаш я юххьанцарча школа библиотекарь Евлоева Залейхан. Дика во цахаца юкъа долаш, и яа. Цудухьа юртарча наха лархIа а лоархI, сий а ду цун. Залейхана хов нахаца къамаьл де, бала кхьачачунгара хало лаьг1ье.

Из оарцаг1ъяла езаш цу кха моттигаш хиннай. Уж ерригаш а дагара яь а вaргвац. Бакъда, цкъа хиннар х1анз а дицлац цунна.

Кхалнаьха совете цхьа къона кхалсаг ера. Уж дезал бовзар тхона, барг тайна, хоза бахар уж. Дагадоацар дар кхалсаго дийцар: мар безац сона, дог ийккхад са цунах, йоахар цо. Цун къамаьлага ладийг1ача тхоай фу де деза а ца ховш дисар тхо. Фу аргдар цунга? Хьалха хьадагадеха дешаш пайдана дацар укхаза. Кхетаде дезар къонача кхалсага дог-уйла. Д1ахо къамаьл дича тхона гучадьлар из шин уйла йолаш хилар. Маьра дика оамалаш гучайоахаш дукха къамаьл дир оаха. Т1еххьара а кхалсаго ший уйла хийцар. Х1анз шоайла безаш, т1ера болаш бах уж. Цхьабакъда, кхалнаьха совет ший ханна хьа оарцаг1ъяьпиаецаре уж дезал къаьста хургбар.

Дукха нийслу кхалнаьха совета балха т1а. Цхьа бутт хьалха Аушев 1иссий Исропила саг йоалайир. Уж шоайла беза дукха ха яр. Бакъда, цар ирaa доаде юкъет1ертар йи1ий дай. Цар баьча низах къона хьахиина дезал къаста безача д1акхьачар. Укхаза а юкъеера кхалнаьха совет. Къонача кхалсаго кхетадир цо херка яикъ нийса болга. Х1анз И. Аушеви Мальсагова Махьмада Розеи — Назрановски № 2 болча юкъерча школе хьехархо — барт-тайнна, хоза бах.

Харцахьара дар нийсдаларга, зулам даларга хьежаш даг1ац тхо. Оаха юртахошта юкъе дукха кхетама болх бу. Нах бахача моттигашка беседаш ю, лекцеш еш. Цар темеш укх тайпара я: «Ислами таханара вахари», «Кхалсаги дин», «Урдув аnвр эхь долга д1ахоалда х1ара кхалсага», кхыбараш.

Кхалнаьха совето чакхйоахача массе йолча мероприятешка иштта хьинаре дакъа лоац Караджева Мерия Давидовнас — ц1ен нанас, Нальгиева Тамарас — кхалнаьха совета секретара, «Маяк» яхача совхоза кадрий отдела начальника, Измайлова Ахьмада Х1ажара — библиотекара, кхычар.

Цхьан дешана аьлча тха кхалнаьха совет дезаш а эшаш а дола г1улакх деш я.

Д. КОДЗОЕВА,
Сурхот1арча кхалнаьха совета председатель, юрта Совета депутат.

Доазол дехьара

ФРГ нахара д1ахо милитаризаци яра планашта духьала я малхбузегермански демократически общественность, на т1ехьа я машара, кхоккам к1аьдбара политика д1ахо яхьара. 1аьдалгара хьадех бахача наха эша социальни г1улакхаш кхоачашдар.

СУРТА Т1А: Е мехкарий — немецки болх беча кагирхой Социалистически организаце членаш. Т1ема духьаларча Бонно хиннача манифестаце дакъа лоацаш хинарашца цхьана уж а духьала хинаб гераш 1оадара дукха яхча д1аьдхийтара. ФРГ эскаре г1улакх де кхалнах яхуала лерх1аш 1аьдалаша леладеча г1улакхашта.

А. ГРИГОРЬЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

СССР—МУКЪАДАЬННАЧА МЕХКИЙ ДОТТАГ1А

КПСС XXVI съезде дакъа лоацаш хиннай Бангладеша Коммунистически парте делегаци. Парте председатела декхараш кхоачашдеш волча Сайфуддин Ахьмада АПН [illegible]пондентаца ше къамаьл деш аьлар:

— Социализмаеи капитализмаеи юкъера политически къовсам ирлуш латтача хьалашка, х1аьта иштта китайски гегемонисташ Азе, Африка, Латински Америка мехкашнара къамаш мукъадахара болам бохабе г1ерташ болча хана т1а-т1а боккхаг1а хул коммунистически партей лоарх1ам. Дуней дерригача прогрессивни низаша, цу даькъе тха парте а, хьалхоац разрядка прогресс ч1оаг1ъяра, вай планета т1а бохаргбоаца машар оттабара КПСС деш дола г1улакхаш.

КПСС XXVI съезде выступлени еш новкъоста Л. И. Брежнева къаьстта теркам т1абахийтар Советски пачхахьалкхено къонача пачхахьалкхенашца леладеча г1улакхашта. СССР цу пачхахьалкхено къонача пачхахьалкхений халкъий тешаме союзники доттаг1еи хилар кертаг1а а доаккхаш.

— Тхона дицлац, — аьлар С. Ахьмаде, — 10 шу хьалха Бангладеша халкъ мукъадаьккхара къовсама г1еттача хана Советски Союзо даь г1о. СССР хьалацар 1алаьмате доккхача лоарх1аме х1ама дар тха къона пачхахьалкхе хьаяхилара. Советски Союзо г1о даьдецаре тха мохк кортамукъа боалалургбацар. Хоаш ма дий империалисташеи китайски гегемонисташеи Азе мехкашка хьпаре тийша балхаш леладеш хилар а уж цар шоай лоIами условеши качйохка г1ерталга а.

1979 шера тха нийсхой къовсама духьала яла г1ийртар Пекин. Х1апа массе а оаг1орахьара г1о ду маоисташа дуккхача азиатски мехкашкарча сепаратистски болама, иштача наькъаца цу къаний чура барт эг1а а беш, политически социальни прогресса зулам а деш.

Дунен дуккхача мехкашка къамаш мукъадахара болама низ т1а-т1а ансамбувлаш латташ хилар кхета а деш, Малхбузено, хьалхарча ар1ана США, т1еххьарча хена гучахьа низ духьала боах къонача пачхахьалкхенашта. Американски империалисташа массанахьа а хьаю т1ема базаш. Индийски океанерча Диего-Гарсия яхача г1айреи т1ара, Оманера, Сомалера, Кениера т1ема базаш я цунна дола тешал. Геттара ч1оаг1а оарцаг1баьнаб империалисташ Азе плацдармаш лахара.

Ше къамаьл даь воаллаш новкъоста Сайфуддин Ахьмада белгалдаьккхар, КПСС XXVI съездо дерригача халкъий ираза. Лаьтта бохаргбоаца машар оттабара г1улакха юкъе 1алаьмате доккха дакъа лоацаргдолгах ше тийша хилар.

(АПН).

Азера машари кхерамэлеи лораяра

«ИСЛАМА ГА ДОАХАРАША» ЛОРАДЕРАШ ХЬАН ХЬАШТАШ ДА?

— Эт — Таиф яхача городе (Саудовски Арави) хиннача бусалба мехкашкарча пачхахьалкхенаштеи правительствашти керте латтарий 3-ча конференце итогаш ч1оаг1а зеркам т1абахийта юкь афгански общественносто, х1ана аьлча шига йийца проблемаш тха халкъа хьаштaшта а йоаг1аш д, — аьлар ДРА волча АПН собственни корреспондентага А. Сухопаровга вовзаш волча афгански дина дештела, ДРА премьер-министрга доал долча ислама г1улакхашта йолча Керттерча управлене начальника Мавлави Абдул Азиз Садыка.

Исламски конференце болх беча хана дунеи халкъашта юкъера хьалаш чоалхане хиннилга белгал а доахаш, цо аьлар, Гаргарча Малхбоалехьа, Персидски залива а Индийски океана а районе кхохкам оттарах бола беррига бехктокхам американски империализмана, Израила сионисташта, цар союзникашта т1абуж, цар халкъашта бокъо лац парг1ата а нортамукъа а хила, т1а-т1а михьара йоах шоай агресси. 1арбий лаьтташ д1алувцилга. Палестина 1арбий халкъа къамин бокъонаш 1оте1аелга, Иерусалима аннекси а яь, иох Израила столица лаьга. США-га хьалхле а йолаш Египтой Израилой яь сепаратни сделкаш — из дерригa а бусалба мехкашкара общественность сагота хилайза яргйоацаш г1улакх да.

Иерусалимах лаьца конференце т1аийца резолюци дег т1ара раьза а долаш хьалоац оаха, аьлар афгански дина дештела. Цу т1а могабац Кэмп-Дэвиде баь барт. Гаргарча Малхбоалехьара къовсам ма ху1ла сихаг1а д1абаккхара конференце дакъа лоацаш дола мехкаш оарцаг1ла кийча долга д1ахойт. Палестина 1арбий халкъа а цун йизза бокъо а йолаш цаI мара воацача викала — Палестина мукъаяккхара йолча организацена а ч1оаг1а т1ехьа да тхо, цар майрра къовсам лоаттабу халкъ ший ло1ама г1а хилийтара т1ехьа а кортамукъа йола пачхахьалкхе хьаяра а.

Иштта оаха хьалоац Ирани Иракаи юкъе юха а машар оттабе аьлча конференце даь кхайкарал, х1ана аьлча царна юкъе латтача т1емо Гаргарча а Юкъерча а Малхбоалехьа, азиатски континента кхьча доакъошка шоай йина полицеш юхаметтаоттае г1еоташ империалистий оаг1орахьара т1а-т1а ч1оаг1луш хьат1аг1ертара духьала оттаде деза бусалба пачхахьалкхений низаш лаьг1лундаь.

США империалистически г1озараш — азиатски халкъий керттера моастаг1ий, д1ахо аьлар Мавлави Абдул Азиз Садыка. Уж да шоашта болча пайдана Гаргарча а Юкъерча а Малхбоалехьара кхохкам лаьгI ца балийта г1ертараш. Тахан цхьанкха а тешаргвац США Азе машара мисси а яхаш енай аьлча. Из г1улакх иштта доацилга дика хьахьокх конференце болх беча хана США т1емафорда низаша Персидски залива районе яьча маневраша. Иштта леладеча г1улакхаша империалистически низайта дагадоаллар ше долчий бесса хьахьокх. Цунца дувзадена бусалба мехкаша а машара т1ехьа долча дерригача низаша а т1ехьа ца доахаш американски кемаш Персидски заливера арадаха, Индийски океанера т1ема базаш д1аяха, лхаш хьадехар доаг1аш а нийса а да.

Х1аьта «афгански дош» оалаш дар конференце дувца оттадаьлга ца доаг1аш дар, из оттадьдар малхбузехьарча г1озарашта т1ехьа бараца кхы а ч1оаг1аг1в йола проблемаш форума довкъошкоша зувргйоацаш, регионерa хьалаш кхы а чоалханег1а дахар духьа, белгалдаьккхар цо. Из исламски пачхахьалкхений хьешташта в1алла жоп луш дац, из тахан «ислама доттаг1ий а цун га доахаш а да» тхо лхаш лелача пуи моастаг1ий аьттув болаш да. Афганистана Демократически Республика кортамукъа а суверени а пачхахьалкхе я, ший чурча г1улакхашта цо цхьанкха а чуг1ертий таргвац. Афганистан исламски конференце Организацера ханна юкъера дикхар ца доаг1аш, к1ал к1ийле йоалаш а даь х1ама санна лерхI. Ислам тхаьнга 1о ца те1аделга а из бахьанце цхьанкета бала ца бахьилга а ховргда тха мехка хинначов.

Афганистане «ислам лорадеш да тхо» шоаех яхараш ше долча бесса аьлча тха халкъа моастаг1аш тхона т1ахехкаш а цар хьашташ кхоачашдераш а ба.

Шоашта доал дераша гержа а деле 1ома а бий тха мехка хьачуухийт уж цхьанкхи а х1аманя бехке боаца бусалба нах боабе, маьждигаш дохаде, нах машара къахьегамах баьа, нерда вахар кхоллара царна новкъарле е. Афганистане долча хьалех империалистически пропагандой низ г1ончашеи дувцар шоашта гоама хиларах хьадагалаьца х1ама мара дац. Бакъда, афгански бусалба нах дика 1омабеннаб шоай доттаг1ий а моастаг1ий а къестабе.

Х1аьта лоаллахарча Иранаци Пакистанаци тха долча г1улакхех аьлча, уж товдара цхьа ниц мара бац — 1980 шера 14 мае ДРА пачхахьалкхено кхайкаьча инициативий ларда т1а шинна а оаг1орахьара машара переговораш елга.

Советски Союз, белгалдаьккхар Мавлави Абдул Азиз Садыка, ше хьахиннача дерригача кховзтъа кхоь шера Афганистана боккъонца доттаг1а йолаш хьаенай, шe дика лоалахо хиларах тарра, цо цунна дег1аухача мехкашта империалистически пачхахьалкхенаша уттаеча тайпара политически условеш а ца уттаеш, доттаг1чо санна новкъостал ду. СССР ч1оаг1а лоаш я Афганистан прогрессивно дег1аухилга. Афгански бусалба наха дика хов шоай аьттув лехаш йола планаш чакхъяхара чуг1ерташ хинназа дунеи империализмана а реакцена а духьала Советски Союзо ший ханнахьа новкъостал даьдецаре, тахан Афганистан кортамукъа а суверени а йола пачхахьалкхе санна хургйоацилга.

А. СУХОПАРОВ,
АПН соб. корр.

Кабул.

Художественни чам болуш, гонахьара дуьне дикагIа довза, цуй мах бе, из деза бераш Iомадар — ишттa да Тульски художественни музеерчa берий изостуде хьехархоша шайн балхе тIехьа керттерa лоархIа декхар. Студе кулгалхо я музея Iилман болхло, искусствовед Куркова Валентина.

Студе бераш Iамалу композицех, суртех, искусствa теорех кхето, цар Iамаю живописа, графика, скульптура лардаш.

Укх деношкa Туле выставочни зале хьайкхинай берий изостуде балхий областной выставка. Берий суртaша торо хуьлийт художественни кхетам цар кхиштa лакхлу, малагIа наамкаш изостуде дешача шерашка цар Iомийнa хьаьнокхa.

СУРТА ТIА: Куркова Валентина выставке бахкарашта студийций балхаш довзийтaш йоaл.

С. БЕЛЯЕВАЙ сурт.
ТАСС фотохроника.

ГАГИЕВ ГИРИХАН

КЕРДА СТИХАШ

* * *

«Дерриге иза —
Дахкенна,
Дерриге хьинар —
Дахкенна» —
Иштта хьо вахе,
Бий массел мара
Довцеча хьо дег чу
Хьамухошаргье
Вай йоккха Дахке.

«Дерриге къахьoл —
Дахфонна,
Дерриге денал —
Дахкенна»
Иштта хьо вахе,
Къевенна
Вусаргаац цIаккха.
Дилла е
Хургва хьо сIаьхий.

Хово да:
Дахкенна дIалуш дерг
Кхоачалац.
ДIа мел лу —
ДукхагIа хьахул...
Беркате хургба
Массеа а
Дахкенна кетабех
ДIахьоэй боль мул.

●

БАРКАЛ

Советски махкал хьовгI
Дуьнен чу цхьаккха бац.
Советски махко вай хилер —
Цуьна доккхагI ирсе дец.

Советски махко хIораме
Сигале, лаьтта да.
Сигале, лаьтта долчуьнна
ДIалела атта да.

Советски махко Iовар
Докккхал деш кхаш ва.
Советски махко кхевар,
Со баркал ала ва.

Сай баркал ях аз кхевцa,
Комсомоцa баркал ях.
Жа доргаш дахкко баркал а
Баркала юкъедаль.

Махкдаьтте — из а баркала,
Аз шаддар юкъентуть.
Сай баркал ях аз ниолешца —
ЦIена ба хIара мугI.

БIарг бело цIеноош доттарца
(Дотте-м са карегIдоал)
Кхевацьа махко дег тIера
Аз дIайаза баркал оал.

Мел дукха базаш хиларца
Сай баркал чIоагIду аз:
Дика де сайга йиш йолча,
Яьхц аз сага ваc.

Со мел вах, Дахко хествоц,
Къахьегаш вахаргва.
Дахкенна сай къахьегамца
Аз баркал яргда.

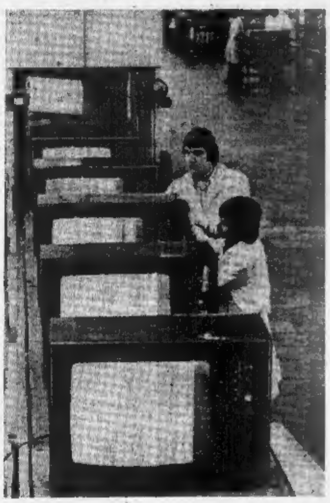

КОНВЕЙЕР ТIА — «ЛАЗУРЬ-714»

«Лазурь-714» ишттa ахаш я Горьке хьае йолаьх керда цветной телевизор. Из я шийттa канал доли шоллагIча класса приемник. Цун кинескопа размер диогоналагIа лаьрхIача 61 сантиметр я.

СУРТА ТIА: «Лазурь-714» яхача телевизора регулировка еча участке.

В. ВОЙТЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬЕХАРХОИ КНИЖКАШТА ТIАКХУВРИ

Тахан санна дагадоагIа Юрий Иванович Кукулиевна ше эггара хьалха школе венa ди. 15 шу хьалха дар из. Дукха а санъердама а хIамаш дувцар Юрий Ивановича бераштa физиках.

№ 2 йолча Чеченаульски юкъерча школе болх беш ва хIанз Юрий Иванович. Ирзаза йиш хилар иттлагIча классе цо лучa урокага ладувгIа. Астрономиa жоп дала дагабараш цу гIулакха эшарел а дукхагIа бар. МоттигерчV кхуваш боагIача кIайнкашек йиIигашек дика кхетадаьд нах космос карверзае мишта болабелар а хIаьта вай денош тIакхоачаш царна карагIдаьннар фуд а. Юкхьанца дехкийн жIалешци ухнйтар сигала, хIанз дах шу гаргга ха лькхиай сага космосе. ШоллагIчъе иттлагIча шерашка цу берий дайх воаноин тешаш хиннабале а тамаш я саг космосе гIоргва яхача дешах, хабараш дувцар: космонавташ-и космоса гаргa а мигIа хул, яхаш. Иштта дийцар цу хьакъехьа № 2 йолча юкъерчa школа директора В. Ш. Дукаева: ОтпускагIа цIавсалa волаш, сай даь вешийна аз из дийцача из тешанзар аз дийначох.

Юрий Иванович заведующи волча физика кабинете пенаш тIа доахк «Юный физик», «Школера — Вселенне» яха пенгазеташ, сийлахь бокккхача Iилманхой сурташ, газетин вырезкаш тIайоакха «Тхо — Галактика бераш» яха стенд, гойтара пособеш. ХIаьта гойтара пособеш бераша шоаш кийчъю. Джавтханова Тансе яй «Фотоэффект» яха пособи. «Цепная реакция» — Исмаилов Ахьмада, «Детекторин приемник» — Эдельгириев Ахьмада. «Сердала дисперси» — Якубов Бадруде, «Сигален сфера линей керттера тIадамаш» — Магомадова Тансе. Школа директора Вахид Шарапудиновича дувц, Юрий Ивановича урокаш кIоарга, методически приемаш тайп-тайпара йолаш хул, цо лайда ийбу программин материалех ийбаь ца Iеш, газеташ тIарчей журналаш тIарчея материалех а. Школа дикагIа болча хьехархоех цаI ва коммунист Ю. И. Кукулиев. Урокаш чакхъяьнначул тIехьагIа ше кулгалдеча «хIама ха ловрий клубе» хул из. ХьакъалагIа оттаяь я клуба балха программа. Клубо белгалдаьккхар советски Iилманхо — физик, академик Абрам Федорович Иоффе ваь 100 шу дуза ди. сайренаш ю. ХIанз аргIанара сайре кийчъеш я клуб. Цу сайрене хаттараштa жопаш тергда бераша, шарjдергда физика законаш. Жопаш кийса теларашта премеш хьекаргья. Цул совгIа, бераша ладувгIаргда сайре йолаш музыкага, халха дувргда, илли доахаргда. Соахка цу тайпара хиниа сайре санъердаме чакхъяьлар. Цу сайренаша гIо ду бераштa теоретически материал дикагIа кхетас, дунихa бераш физикаца хьаьхашта даха. Урокаш йолаш а урокаш чакхъяьнначул тIехьагIа а уIла е, логически ниьсa доагIаш къамальаш де, дика харцдарех ма тешa доах Юрий Ивановича бераш.

Юрий Иванович ше книжкаш чIоагIа дукха дезаш ва. ЦагIа шийн библиотека я. Урок йолаш оал по берашка цу темагIа деша деза книжкаш, журналаш малагIаш да. Книжкаш дукха дезаш из хиларагIа херкав из школа книжкаш дукхадезарий общества председателалла. Юрий Ивановича дувц: «Селхан венав со волча шоллагIча класса дешархо. Книжкаш дукхадезарий обществе дIаэцар дех цо. Деша ховш ва. ТIаккха обществе хьачуза а мегаргва-кх». Иштта бу болх юртарча хьехархочо Юрий Ивановича Кукулиева.

М. ГАДАЕВ.

Телеэкрана тIа

«ШОАНА, ДАЙ-НОАНОЙ»

Иштта цIи йолаш я телевидене Грозненски студе гIалгIай меттала еш йола цикзера передача. Бокккха лоархIам болаш гIулакх да дешитен ноаноштен коммунистически кхетам белара балха дукха оагIонаш йовзийташ, цун формаш методаш кийрий хьалхайоахаш телевидене кхоачашдер.

«Шоана, дай-ноаной» яхача цикзлагIа еча передачай сценарей авторашa Н. Битиеваси Р. Евлоеваси, режиссера Т. Гантемировас лертIа уйла еш, телезрителаша вайда эцаргболча тайпара шаьш тIехьйоахаш чакхйоах эла йиш йолаш я передачаш. Ховш ма дай, алхха белгальяьча темах телеэкрана тIа хьахьокхача саго къамальдарах телепередача декхар кхоачаш ца хулийта. Дувцаш дар хьа а хьенха — иштта да телевиденегара передачага хьожашарашa дIадехар. Цу деша а чIоагIа терко ю авторашен режиссерен «Шоана, дай-ноаной» яха передачаш кийчъеча хана.

Цу цикзлагIа хиниа тIехьара передача керда саг хьалкхевеш беча кхетама балха юкъе лоархIамегIа дарех долча деша — берашта физически кхетам балара хетаяр. Из хилар вай парте XXVI съезд Москве болх беш йолча деношка. Передача йолалуш, эггара хьалха аьрана тIера хьахеза дешаш советски коммунистий йоккхача форума лоархIамах, цига дувцача вай махка, халкъа вахаре боккха лоархIам болча денaех дар. Кердача пятилеткагIа кхоачашде деза декхараш дувцаш белгалдаьхар коммунистически кхетам луш къона тIехье хьалкхераь даькъе даьнта-воаноашта, школана хьалхашка отташ дола керда декхараш.

ДIадолалу передача темах дола къамаьл. Кадре я Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета преподаватель Н. Битиева. Цо белгалдоакх вай парте физически культуран спортен чIоагIа терко еш хилар. Физически кхетам балар, йоах цо, берригачa кхетама балха лард санна лархIа дезаш хIама да. ТIаккха дагадохийт физически кхетам балара истори первобытно-общинни строй йолча хана дендз хьадоагIаш хилар. Вай хана педагогически процессана юкъе лоархIаме моттиг дIалоац физически кхетам луш беча балхо.

Керда саг, коммунистически санкхетам бола саг физически низ болаш, уназцIена, дегI а маьжекаш а чIоагIа йолаш хила веза. ХIаьта из дерригa а бераштa юкъе цхьа система а йолаш беча балхаца, царна юкъе физкультурен спортн вIаштIехьъьиккхарча мара кхоачашхургдолаш дац.

Экрана тIа хьахьокха йолаш город Назраньерча берий спортивни школех йола кинокадраш.

Сих ца луш, чIоагIа йолаш хана, дика кхетавеш хьалоац авторашa спортивно-массови балха формаш, методаш, хьадувцар чIоагIдеш масалаш кхувл. Телевидене доалаш цхьа дика хIама да: дувцачох хье ца теше — дIабIарахьана. Из гIулакх а дицдалийта авторашa. ВIалла а торо йолча моттиге дувцаш дар баьддеш кадраш хьахьокх. Иштта тIехь-тIехьагIа дикагIа кIоаргагIа бовзийт берашта физически кхетам луш беш бола болх.

Кадре хьагучаноал передачана юкъе даьхь лоацаш вола Грозерча «Садко» яхача пиьх деча бассейна директор Местоев Мухьмах. Ше спортиви лор хиларга хьежжа цо дукхагIа терко ю бераш геттара зIамига долча хана деза физически чIоагIа хургдолаш царна де дезача гIулакхий. Бокккха лоархIам болаш да, йоах цо, саг зIамига волча хана дена хьадда режим йолаш, распорядок йолаш хIама хьеде Iомавар. Из доагIаш да хIама даара, бер салоIаш е лоацаш долча хана, урокаш Iомаеш долча хана. ХIаьта иштта хьалкхийначул тIехьагIа саг болх беш волча хана а.

Цу тайпара, лоадама хIама дац аьна хеталучоа а термаш тIа а бохийташ передача авторашa берий даьшен ноаноштен бовзийт керда саг — массе оагIорахьара дегIавена саг хьалкхевара лоархIаме бола, берашта физически кхетам балара болх, телезрителаш тешабу бокъонца йола коммунистически кхоаеш саг ниа болаш, физически чIоагIа волаш, денал долаш хьалкхевара физкультурен спорти яьхха хIара денначa вахара юкъе йоалае сзаш хилараx.

«Шоана, дай-ноаной» яхача циклагIа йолча массехк передачага хьежачул тIехьагIа хьадда цхьа вывод е дог доагIа: хIара бетта еш йола уж передачаш хила йоагIача бовраме юкъе Грозненски телевидене дика вIаштIехьдоал, аьнна.

Цунга хьежна белгалдаккха лоа «Шоана, дай-ноаной» яха передачаш видиоматериал дукхагIа йолаш, царна юкъе дакъа лоацаш хьехархой, лораш, культура болхлой, бытовой гIулакхаш ду болхлой дукхагIа болаш хилча телезрителий безам чIоагIагIа тIеозаш уж передачаш хургхилар.

С. КОТИЕВ.

ФЕ ХИЛА

ХIана кхашкара балхаш доладенначa хана механизаторашa, кхьобола болхлой делкъейга салоIаш болча хана трактора е автомашина юкхе Iоховш, кIала хIама а тессе дIагарахьа боал, цига тхьовсаш а моттигаш ниьслу. Из кхераме хIама да, хIама аьтча транспортни средства водителa юхе саг вий а ца ховш шийна машина йолаялийта тарлу.

Массехк де хьалха цу тайпара зулам хилар «Гудермесски» совхоза № 1 йолча бригаде. Баьнашта юкъе вижа уллача экскаваторщика В. Р. Кононенкона шийна трактор тIетехай водителa М. К. Баралиева. Трактора кIалвехар кхы хьа ца кхеташ цигта венна.

Совхозий, колхозий кулгалхой декхарийла ба цу хьакъехьа механизаторашта, кхьоболча кхашка болх беча наха юкъе кхетама болх бе, наха салоIаш йола моттигаш гонахьа карт а яь чулостае, транспорт лаьрххIа из лоаттае кийчъьлча моттиге мара ца лоаттаяйта. Цу гIулакха йоагIаш йола терко йой лузамаш хургдац.

Вай республике баха дукха къахьегамхой балха дIа а балхара юха цIа а общественни транспортаца ух. Из иштта хила доагIаш а да. Бакъда, паччахьалкхен автомобилаш тIа болх беш бола цхьабола водителаш машинаш шоай доазахьа йолаш сапна царца балха ух, делкъейга хIама даа цIаух, сайрийна уж шоайнига чукхувл, бийсайа шоай коашка лоаттаю. Из бахьан долаш цхьайолча гаражашна ахаш гаргга машинаш сайрийна гараже юха ца йоагIаш юс. Цу гIулакха башка сагота боацаш ба цхьабола автотранспортни предприятеш кулгалхой. ГIойрайна города массе мIинигашкара шоай гаражашка чуяха йолалу, уж машинаш, тоншаш беваш а доагадеш, путевой листаш а йоацаш. Из цхьаккха а бокъо йоацаш хIама да.

Укх шера 11 марта цу тайпара машинаш гучайоахаш рейд чакхъяьккхар вай республике. Автомашинаш водителаша дIагIа чукхувлийтарех хилар предприятеш: «Сельхозавтотранс» ГАТП, трамвайно-троллейбусни управлени, Чир-Юртовски цементни завод, автокомбинат, «Грознефтегеофизика» трест, «Плодопром» трест, «Пищемаш» завод, «Чечингтснабсбыт» объединени, «Сельхозтехника», ПМК, «Чечингстройтранс» АТК, кхыяраш.

Цу предприятей инженерно-технически болхлошта 10 сомагара 30 сомага кхачталва гIоа техад. ХIаьта предприятей кулгалхой бехктокхаме оза аьнна партийни советски органашка хоам бавб.

ДIадахеча кIирагIа (5—12 марта) республика наькъашка 19 аварe хинaй, 6 саг веннaв, 21 сага човнаш хинaй.

НГIАССР МВД ГАИ.

Автоматически фильтраш

Харьковски химически машиностроене Iилма-тохкама конструкторски институте хьаяй бIехденна хиш цIенадара йола автоматически фильтр. ХIанз йолаш прел шоэза лакхагIа овсарле я цуп.

Кердача аппарато торо хулийтаргья мехкдаьттах юхейиса а, кхьйола а хий бIехду хIамаш тешшамен сихел хьалуьпа. ХьагулъяьхIамаш Iовд, тIаккха прессана тоIаю, цул тIехьагIа лаьрхIача бункерашка чуйоахк, цигара цул тIехьагIа технически переработка е дIайохьийт.

ЦхьайттлагIча пятилетке цу тайпара фильтраш оттаергья Байкал яхача Iамa чу совдаьнна хий дIачуухийташ йолча еррагача предприятей очистной сооружениешка. Цо торо хулийтаргья хIанз отстойникаш оттаяь дIалаьца итташ гектараш лаьтта мукъадакккха.

Автоматически фильтраш арахеца йоласргья Бердичеверча «Прогресс» яхача химически машиностроене заводе.

Валентин МАКОГОН,
АПН корреспондент.

НГIАССР ЖУРНАЛИСТИЙ СОЮЗЕ

А. Д. ШЕРИПОВА ЦIЕРАГIА ТВОРЧЕСКИ КОНКУРС

Республика журналистий творчески болх дIахо айбар духьа Нохч-ГIалгIай АССР журналистий Союза правлене дIаккхайкхаю шера дикагIболча журналистски белха йоахдейал долаш революционера, публициста, Нохч-ГIалгIайчене Советски Iаьдал оттадара тIехьа хилнача цIи хезача къовсамхочун А. Д. Шерипова цIерагIа конкурс.

А. Д. Шерипова цIерагIа преми тергья чакхдаьннача шера 1 январе дена 31 декабре ккечaлца газеташ тIа кепатехача, радиох телевидение гIолла дIаккхайкадаьча, хIаьта иштта къаьстта издательствош йолаш арадаьннача лакха идейно-художественни боарамах профессиональни говзалла йолаш яздаьча балхашта.

Конкурса юкъе даха йиш я къаьстта журналистски балхаш санна коммунистически идеалаш бахьан долаш советски нахa лоаттабу къовсам, парте XXVI съездeн КПСС ЦК Пленумий решенеш, цхьайтталагIча пятилетка задаиеш кхоачашъяр кIоаргга а массе оагIорахьа а хьахьокхаш йолча материалий циклаш а. Конкурсе балхашка хьахьекка хила деза республика къахьегамхой дика латта эггара лоархIаме дола денаш, экономически социально-культурни из дегIалахара проблемаш. Йоаккхача говзалца яздаь хила дезa вай заманхочун — къахьегача саго турпала хьинcан, къаьстта хьахьекка хила еза советски наьха вахарера хьинаре возалц, буржуазни мораль, социалистически общество сага хийра дола ирамаш Iаьдалаш, къаьнарча замах юхедисараш гучадоахиа хила еза.

А. Д. Шерипова цIерагIа конкурсе кхоь преми чIоагIъю.

Нохч-ГIалгIай АССР журналистий союза преми еннача журналиста лу А. Д. Шерипова цIерагIа конкурса лауреата цIи, диплом, 200 сома боарам болаш ахчал совгIат. А. Д. Шерипова цIерагIа конкурса преми шера цкъа лу.

Преме хилийтара кийчъяь материалаш газетий редакцей, телевиденеи радиовещанен комитета юкхьанцарча журналистски организацеша 1 февраль хьатIакхачалехьа Нохч-ГIалгIай АССР журналистски Союза правлене хьачулу. Произведенеш шерра кийца хила еза редакцен коллегийн коллективаца.

Нохч-ГIалгIай АССР журналистски Союза преми хилийтара хьачудениача балхашка конкурса жюри хожаргья, тIаккха преми хлара хьакъехьа предложени НГIАССР журналистий Союза правлене бюро а оттаергья. Правлене бюро преми хлара хьакъехьара решени кепатох советски кенайоазон Дийнахьа 5 мае.

Эггара хьалхара преми дургья 1981 шера кепатехача балхашта.

Нохч-ГIалгIай АССР журналистий Союза правлени.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

14 март.

Н. К. Крупске цIерагIа культура Дворец. 13.00. Болх беш я «Хозачун дуьнен тIа» яха халкъа университет. «Советски театр» яхача темах йола беседа. 14.00. «Пятилетка хьалхалаттарашца ниjсле» яхача темах йола литературни обзор.

Химиний культура Дворец. 16.00. «Даьча пулама РСФСР УК-га хьежжа бола кхеза болча бехктокхам» яхача темах йолча правови знаней шиолера беседа. 16.00. Болх беш я «Книжнай дуьнен тIа» яха любительски объединени. «Советски литературера кхалсага хьисап» яхача темагIа йола беседа. 17.00. Духовой оркестра концерт. 18.00. «Съезда решенеш кхоачашъеш» яха кинообозрени.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 15.00. «Коммунистически общества сага поведене этика» яхача темах йола беседа. Болх беш я «Романтика» яха клуб. 16.00. «XXVI съезда решенеш кхоачашъеш» яхача выставка обзор. 18.00. Болх беш я «Оригинал» яха дисконклуб.

«Красный молот» яхача завода культура ЦIа. 15.00. Болх беш я Iалам лорадара университет.

«КИМ» яха клуб. 17.00. «Укхаза са лаьтта» яха тематически кинохьокха р. 19.00. Болх беш я дискотека.

15 март

Н. К. Крупске цIерагIа культура Дворец. 13.00. Болх беш да «Къона Ленинец» яха берий кинотеатр.

Химиний культура ЦIа. 10.00. Болх беш я сомий бешамаш лелаерий любительски объединени. 11.00. Болх беш я «Ориентир» яха клуб. «Наха дог дIадала — вахе дегагIоз яла» яха утренник. 12.00. Болх беш да «Ровесник» яха кинотеатр. Фаьл гашка гIолла кинонкъбар. 15.00. ВолейболагIа йола спортивни яхьаш. 18.00. «Вай кIира» яха а «Социалистически яхье хьалхалаттарашта хетаду» яха а радиожурнал.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 15.00. Болх беш я «Чебурашка» яха берий киноклуб. 17.30. Политически орбита тIа яха кинолекторий. Дуьнен халкъашта юкъерча хьалах йола лекци. 18.00. «Оригинал» яха дискотека.

«Красный молот» яхача завода культура ЦIа. 13.00. Болх беш да «Космонавт» яха берий кинотеатр. 17.00. Микрорайоне бахача наха дола концерт.

«КИМ» яха клуб. 13.00. «Фаьлгагара фаьлгага» яхача техникий кружока концерт. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

«ЮБИЛЕЙНЫЙ» КИНОТЕАТРЕ — КЕРДА ФИЛЬМ

Укх шера 16 марта «Юбилейный» кинотеатра экрана тIа дIахьокха доладу керда шера формат йола цветной художественни фильм «КIАЛХАРА ЯККХА «КОНКОРД». Дакен Францен цхьана даьккхад из фильм.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14 МАРТ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.05 — Iуйранара гимнастика.
8.25 — «Дай-ноаной, шоана!».
9.35 — «Кользиской наькъа тIара» яха телевизионни дукхача серей художественни фильм. ЦхьалагIа серн.
11.15 — Оперни балетен Свердловски академически театра актерий концерт.
11.50 — «Дика тешараш — дукхагIа».
12.20 — «Спортлото» 11-гIа тираж.
12.30 — «Из муга кулургда».
13.25 — Ф. Шопен. Керда ишараш.
13.46 — «Дуьнарий го».
14.00 — Кердадараш.
14.15 — Бераштa дола художественни фильм.
16.00 — «БIаргагушдар — тешалалдар».
17.00 — Центральни телевиденен Гуржехьара радиом симфонически а эстрадни а оркестра выступлени.
17.30 — Политически обозревателa Ю. А. Летунова беседа.
18.00 — Мультфильмий программа.
18.35 — «Правда» газета политически обозревателa Ю. А. Жукова дуьнен халкъашта юкъерча темах йола беседа.
19.20 — Концерт.
19.50 — «Тхо, лоамха кулгаллахь дацдар» яха телевизионни художественни фильм. Хьалхара серн.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Тхо, лоамха кулгаллахь дацдар» яха телевизионни художественни фильм. ШоллагIа серн.
22.45 — Лыжни спортах йола дуьнен кубок. МоIанах 50 км. Норвегера передача. Хьачу кхувсабаларa йола дуьнен халкъашта юкъера яхьаш. «Олимпийски» яхача спортивни комплексера передачи. Яистехьача (23.55) — кердадараш.

II ПРОГРАММА

8.00 — Телевизионни документальни фильмий программа.
8.45 — ДIалоех РСФСР заслуженни артистка Эрделе. Фильм-концерт.
9.05 — «Шахматин школа».
9.35 — «Iуйранара почта». Музыкальни программа.
10.05 — «Моаршал да хьега, нанаI» яха телевизионни документальни фильм.
10.35 — «Доиза а довза, хьаьха а хия». Къонача техникашта йола передача.
11.25 — «Теремок». Грознера № 50 йола берий беш.
12.00 — Мультфильм.
12.10 — «Хьинарера механизаторa Р. Ф. Тимофеевий балха опыт». Iилман-популярни фильм.
12.15 — «Гуртал» (лоьцай метта-ла).
12.40 — Документальни фильм.
12.55 — КПСС XXVI съезда делегаташа къамаьлаш ду.
13.20 — А. Островский. СССР Паччахьалкхен академически дIалоиачa театра «Атта каралена кунаа дахча» яха фильм-спектакль.
15.30 — Лыжни спорте дуьнен кубок. Кхалнах 20 км. Норвегера передача.
16.40 — «Орленок» яхача телестудие юнкораш КПСС XXVI съезда делегатаца Рязански областа КПСС Скопински горкома хьалхарча секретарана В. И. Голованова цаIашагIкхетар.
17.35 — «Художникех дола дувцараш». РСФСР заслуженни художника А. Шилов.
18.10 — «Кхолохьамархочун алуткий».
18.45 — «Музыкальни киоск».
19.15 — «УнахцIено». Iилман-популярни программа.
20.00 — «Бийса даькъал хийла шун, бераш!».
20.15 — Баскетболах йола СССР чемпионат. ЦСКА — «Спартак» (Ленинград).
21.00 — Iилман-популярни фильмай программа.
21.40 — «Хьуна фаьлго» яха М. З. Яруллина балет. Ленинградера передача.

15 МАРТ
I ПРОГРАММА

ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНИ БОАХАМЕИ БАХАРХОШТА БЫТОВОЙ ГIУЛАКХ ДЕЧЕН БОЛХЛОЙ ДИ.

8.00 — «Ха».
8.10 — «Зарядка е дIаотта!».
8.05 — Фильм-концерт.
9.30 — «Гуренабетта сахьат».
10.00 — «Советски Союза гIулакх деш вай».
11.00 — «УнахцIено». Iилман-популярни программа.
11.45 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа.
12.15 — «Юртара сахьат».
13.15 — «Музыкальни киоск».
13.45 — Хоккейх йола СССР чемпионат. «Крылья Советов» — ЦСКА. ШоллагIа а кхоалагIа а периодаш.
15.15 — Москоски сатира театра «Соьна а вахьа нали ала» яха фильм-спектакль.
16.35 — Тахан жилищно-коммунальни боахама а бахархошта бытовой гIулакхаш деча а болхлой Ди да. Передача дакъа лоацаш ва бахархошта бытовой гIулакхаш дара министр П. Г. Дуденков.
17.10 — «Шун письмоех йола» музыкальни программа.
18.00 — «Дуьнен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — «БоргI вошар» яха мультфильм.
19.00 — Боксах йола Евргсоюзни яхь. Рпгера передача.
20.00 — «Кинонихьъбара клуб».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Из дукха ва йолашвай дар...» С. В. Образцова дувц.
22.25 — Ког - совзолаш кхахарa спортах йола дуьнен халкъашта юкъера яхь. МоIанах. СССР — Норвеги матч «Динамо» стадиона искусственни наьнаш тIара передача. Яистехьача (23.35) — кердадараш.

II ПРОГРАММА

8.00 — Жилищно - коммунальни боахама а бахархошта бытовой гIулакхаш деча а болхлой Денга долча телевизионни документальни фильмай программа.
8.40 — «Говза кулгаш».
9.10 — «Дийнача хIамий дуьнен тIа».
10.10 — «Мстислав Келдыш» яха документальни фильм.
11.15 — «Морозко» яха художественни фильм.
13.00 — Хоккейх йола СССР чемпионат. «Крылья Советов» — ЦСКА. Хьалхара период.
13.35 — «ДIакхо дерга вай амарех лаьна дола къамаьл».
15.00 — «Музейшкен выставочни залашкен гIолла». Грене музеешкара антични искусства суртаж.
15.30 — Боксах йола Евргсоюзни яхь. Ригера передача.
16.35 — «ИмазргIаш делкъейга дIадовл» яха телевизионни кхийча серийни художественни фильм. «Захар Большаков» яха корхIаргIа серн.
17.40 — Гаршин. «Художникаш». ДIадеш артисташа Золотухина а Филиппове а.
18.25 — «Кинопанорама».
20.00 — «Бийса даькъал хийла шун, бераш!».
20.15 — Хичу кхувсабаларах йола дуьнен халкъашта юкъера яхьаш. «Олимпийски» спортивни комплексера передача.
21.00 — «Лаьтта а сигала а» яхача а «Сухаз» яхача а телевизионни документальни фильмай программа.
21.40 — «Конкурсе бахкаб ноаношк» яха телевизионни художественни фильм.

Хоттам

Тахан республике гIоллен Грозненн хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 5—10 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 0—5, Грозне 2—4 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанея ломмеи морхаш а йолаш, йоачан а йолаш, цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, ша билла а йолаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана —4—9, дийнахьа кхоана —2+1, ломма +1 +6 градус йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-06; редактора заместителе — 9-24-03; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностен транспортен — 9-24-01; юрта бахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-06; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувла шинарей ерей, шоаттей деношка